

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 1968
ΑΡ. 74 - ΕΤΟΣ Ζ'

“ΚΟΝΙΤΣΑ”
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΒΥΣΣΗΣ & ΚΑΪΡΗ 2
ΑΘΗΝΑΙ

ΚΡΟΥΣΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Κόνιτσα

...εν η' Ελπί-
τόπου. "Η-
ό θ ε σ η
...μένους με

...π' ανοί-
ληματική
υρίσσημε
ο αναλο-
τώρα θ'
...με τούς
...

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Κονιτσιωτῶν «Ο ΑΩΟΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βύσσης καὶ Καίρη 2 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐσωτερικοῦ: Δρ. 100 — Κοινοτήτων: Δρχ. 150 — Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 8
ἀ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς Κονίτσης δρχ. 75

Διευθυντής: ΑΛΕΞ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ, Ἀγίας Ζώνης 48—Ἀθῆναι

Τυπογραφείου: Κ. Ἀθανασίου, Ἀριστοφάνους 9 — Περιστέρη

Ἀνταποκριτῆς ἐν Κονίτσει: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἀντιπρ)πος ἐν Ἰωαννίνοις: ΑΡ. ΠΥΡΡΟΣ δικηγόρος, ὁδὸς Μπότσαρη τηλ. 654

» ἐν Θεσ)νίκῃ: Κ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ἰατρός, ὁδὸς Ἰκτίνου 4, τηλ. 78.949

Ἐμβάσματα: ΔΗΜ.ΜΗΛΙΓΚΟΝ, Λεωφ. Ἀλεξάνδρας 83 (Τομεὺς 702)

Ἀλληλογραφία: ΑΛΕΞ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΝ Ἀγίας Ζώνης 48 — Ἀθῆναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰκῶν ἐξωφύλλου	Ἱερὰ Μονὴ Σπηλαιωτίσσης—Ἀρίστης
Γιάννη Λυμπεροπούλου	: Κωνσταντῖνος Ρούσης
Τάσου Εὐθυμίου	: Ἀποχαιρετισμὸς
Εὐρ. Σούρλα	: Διασχίζοντας τὴν Ἐπαρχία Κονίτσης
Σπυρ. Στούπη	: Κονιτσιώτικα—Παγωνήσια
Στ. Γκατσοπούλου	: Ρουμανικὴ Προπαγάνδα
Δ. Βλάχου	: Ἐπώνυμα Βούρμπιανης
Β. Νικοπούλου	: Ἐπιστολὴ
Α. Εὐθυμίου	: Οἱ Γκογκόροι
Εὐχαριστήρια—Ψηφίσματα	
Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας	: Νέα ἀπὸ τὴν Πατρίδα

Κωνσταντίνος Ρούσης

Τοῦ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μᾶς φαίνεται ἀπίστευτο. Κι' ὅμως ἔγινε. Κι' ἦταν ἡ συγκλονιστικώτερη τραγωδία πὸν μποροῦσε νὰ μᾶς συμβῆ. Ἐτσι εἶν' ὅλα τὰ πράγματα. Προτοῦ νὰ γίνουν, προτοῦ τὰ σκεφθοῦμε εἶν' ἀσύλληπτα. Ἀκατανόητα. Ἀκατανόητα ὅσο πὸν πολὺ ἐλπίζουμε στὸν ἄνθρωπο. Ὅσο πὸν πολὺ ἡ παρουσία τοῦ Ἀνθρώπου πὸν χάσαμε, ἦταν γιὰ μᾶς καίρια, θεμελιώδης, ἀπαραίτητη. Μιὰ παρουσία σημαντικὴ γιὰ ὅλα. Γιὰ τοὺς συλλογισμοὺς μας. Γιὰ τὴν ἀγάπη μας στὸν τόπο. Γιὰ κάθε τι πὸν μᾶς σύνδεε μὲ τὴν πατρίδα.

Κι' ἔτσι μένουμε ἀπὸ μιὰ παράξενη τῆς ψυχῆς μας ἐναντίωση, στὸ «πρὶν συμβῆ» κι' ἀρνιούμαστε νὰ τὸ ἀποδεχτοῦμε...

Ὁ Ἀνθρώπος πὸν χάσαμε, δὲν ἦταν μόνο ὁ θαυμάσιος οἰκογενειάρχης, ὁ συγγενής, ὁ θερμὸς κι' ἀξιαγάπητος φίλος μας, ὁ ἀδελφός μας.

Ἦταν γιὰ μᾶς, γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς Κονιτσιῶτες τῆς ἴδιας μ' αὐτὸν γεννιάς, κάτι παραπάνω.

Ἦταν ὁ Μοναδικός κι' ὁ Ἀναντικατάστατος, μέσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο τοῦ παράλογου καὶ τῆς ἀσυνεννοησίας, μὲ τὸν ὁποῖο μπορούσαμε νὰ ἔχουμε «Διάλογο». Στὸ πρόσωπό του βλέπαμε ὅλη τὴν καλὴ παράδοση καὶ καλλιέργεια τῆς Κόνιτσας, αὐτὸ πὸν εἶχαμε ἀγαπήσει. Κι' ἦταν γιὰ μᾶς τὸ βλέμμα του ἕνα κάλεσμα γιὰ ἐπιστροφή. Ἦταν πάντοτε ἡ «Καλὴ Πρόθεση» ἢ «Καλὴ διάθεση». Τὸ Ἀποκοῦμι τοῦ καθενός. Ἦταν ὁ ἐνθουσιασμός γιὰ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα. Ἦταν ἡ γενναία, κι' αὐθόρμητη ψυχὴ, πὸν τὰ ἀποτολμοῦσε. Ἦταν ὁ ἀκούραστος πὸν τὰ συνέχιζε. Ἦταν ὁ συνεπής πὸν δὲν λοξοδρομοῦσε. Ἦταν ὁ ἀνιδιοτελής πὸν θυσίαζε τὰ πάντα γιὰ τοὺς συνανθρώπους του, γιὰ τὸν τόπο. Ἦταν ἡ καρδιά εὐεργέτη. Ἦταν ὁ Ἀρι-

στος, ὁ Ἄξιος τῆς Κόνιτσας. Ἦταν ἀκόμα ἡ προσωποποίηση τῆς πίστεως πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ἦταν ἡ Ἐλπίδα γιὰ τὴν Ἀναγέννηση τοῦ τόπου. Ἦταν γιὰ μᾶς μιὰ προϋπόθεση γιὰ ὅ,τι μᾶς κρατοῦσε σφιχτοδεμένους μὲ τὴν Κόνιτσα.

Καὶ τὴ χάσαμε.

Κι' εἶναι τεράστιος ὁ γκρεμὸς π' ἀνοίχτηκε μπροστά μας. Καὶ προβληματικὴ πλέον ἡ διάθεσή μας νὰ ξαναγυρίσουμε σ' αὐτὸν τὸν ἀκραῖο τόπο. Κι' ὅλο ἀναλογιζόμαστε «Πρὸς τί;» Σὲ ποιὸν τώρα θ' ἀκουμπήσουμε; Μὲ ποιὸν θὰ ποῦμε τοὺς ἀνακοδομητικὸς καημοὺς μας. Μὲ ποιὸν φίλο, μὲ ποιὸν ἀδελφό;...

Κι' ἔρχονται στιγμὲς πὸν δὲν μπορούμε ἀκόμα καὶ τίς σκέψεις μας νὰ συγκεντρώσουμε. Λύνονται τὰ πόδια μας ἀπὸ τὴ συντριβὴ καὶ τὸ σπαραγμὸ. Καὶ παραλογιζόμαστε. Θὰ θέλαμε, μ' ὅλη μας τὴν ψυχὴ, νὰ μὴν εἶναι ἀλήθεια, νὰ μὴν ἦταν ποτὲ ἀλήθεια. Καὶ νὰ Σὲ ξαναβρίσκαμε, ἀγαπημένε μας Κώστα, σὰν θαρχόμαστε στὴν Κόνιτσα. Χαμογελαστὸ καὶ πρόθυμο. Αἰώνιο φίλο. Τὸν μόνο πὸν μᾶς πρόσμενε. Αὐτὸν πὸν πρόσμενε τὸ γυρισμὸ ὅλων τῶν ξενητεμένων. Καὶ χαίρονταν, σὰν τὸ μικρὸ παιδί. Σὰν νᾶταν ἡ ψυχὴ τῆς Παληᾶς Κόνιτσας. Τὸ ἀγκωνάρι τοῦ σπιτιοῦ πὸν ἐγκαταλείφτηκε...

Ἄν ἦταν, αὐτὴ τὴ δύσκολη ὥρα, τὴν ὥρα τοῦ ψυχικοῦ μας πυρετοῦ, νὰ εἶποῦμε, ἔξω ἀπ' τὸν προσωπικὸν μας πόνο, ἔξω ἀπ' τὸ σπαραγμὸ τῆς οἰκογενείας του, κάποια παρηγοριὰ καὶ κάποια εὐχὴ, στοχαζόμενοι τὸν θάνατό Σου, σὰν θάνατο ἑνὸς Δημόσιου Ἄντρα, θάταν: ἀ μείνη αἰώνια ἡ μνήμη σου. Κι' αἰώνιο κι' ἀθάνατο τὸ παράδειγμά σου κι' ἡ ἀγάπη σου, σ' ὅλους μας, σ' ὅλους τοὺς Κονιτσιῶτες πὸν σ' ἀγάπησαν, κι' εἶχαν τὰ ἴδια ὄνειρα, τοὺς ἴδιους μὲ σέβανε καημοὺς.

Διασχίζοντας τὴν Ἐπαρχία Κονίτσης

Τοῦ κ. ΕΥΡ. ΣΟΥΡΛΑ

1

Τὸ νὰ διασχίσῃ τις τὴν Ἐπαρχίαν του — ἔστω καὶ μὲ τὰ φτερὰ τῆς φαντασίας του — μοιάζει σὰν νὰ μείνει μὲ τὴν ἐντύπωση πὼς ξαναμπαίνει στὸ ξεχωριστό του ἐπίγειον Σύμπαν, σὰν νὰ ξαναμπαίνει στὸν χῶρον τοῦ θεϊκοῦ τοῦ στοχασμοῦ.

II

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Μιὰ ἀπέραντη περιοχὴ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μεγαλόπρεπα ἱστορικὰ καὶ θρυλικὰ βουνὰ τοῦ Γ ρ ά μ μ ο υ καὶ τοῦ Σ μ ό λ ι γ κ α, μιὰ ἀπέραντη περιοχὴ πρὸς τὴν διαρρέουν τὰ ἱστορικὰ ποτάμια τῆς, ὁ Ἄφωσ καὶ ὁ Σαραντόπορος.

Διασχίζοντάς τιν μένεις μὲ τὴν γοητευτικὴ ἀπατηλὴ ἐντύπωση πὼς ἀντικρύζεις τὶς Μ ο ρ φ έ ς ἐκεῖνες τὶς ἱστορικὲς τῶν περασμένων τῆς. Μ ο ρ φ έ ς πὸς συνυφάνθησαν μέσα μας καὶ ἀποτελοῦν ἓνα κομμάτι ἀχώριστο τῆς ψυχῆς μας.

Εἶναι οἱ Μορφές τῶν ἱστορικῶν προσώπων τῆς Ἐπαρχίας μας.

Εἶναι οἱ Μορφές τῶν Προπλάπων μας. Εἶναι οἱ Μορφές τῶν Πατεράδων μας. Εἶναι ἡ Μορφὴ τῆς Μάνας μας!

Αὐτοὶ οἱ νεκροὶ πρόγονοί μας εἶναι ἐκεῖνοι πὸς μᾶς ἐκληροδότησαν τὴν εὐαισθησίαν μας καὶ Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πὸς θραύουν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὴν σιωπὴν μας.

Καὶ ὅταν ἀντικρύζομεν τὰ λείψανα τοῦ μόχθου τῶν ἀγνώστων καὶ γνωστῶν αὐτῶν γενεῶν τοῦ παρελθόντος, ἀναγνωρίζομε πὼς τὸν μόχθον τοὺς ἐκεῖνον τὸν συνώδευε ἕνας ἐνθουσιασμός, ἄρρηκτα δεμένος μὲ μιὰ προβολὴ ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς συνειδήσεως.

Ἴδου μερικὰ δείγματα τοῦ μόχθου των, τοῦ πολιτιστικοῦ, τοῦ καλλιτεχνικοῦ, τοῦ θρησκευτικοῦ.

Τὰ ἐπιβλητικὰ οἰκοδομήματα τῆς

Ἐποχαιρετισμὸς στὸν ΚΩΣΤΑ ΡΟΥΣΗ

Ἀπὸ τοῦ Σμόλιγκα τὶς πανύψηλες βουνοκορφές, καὶ τῆς Γκαμήλας καὶ τῆς Τραπέζιτσας τὶς ἀπόκορμηνές χαράδρες καὶ τὶς ρεματιές, πὸς τόσες φορές μαζί τὶς ἀνεβήκαμε ἀγαπητὲ καὶ ἀξέχαστε Κώστα, μαζεύω λίγα φτωχικὰ βουνίσια ἀγριολούλουδα, καὶ νοερὰ τὰ φέρνω καὶ τὰ σκορπῶ στὸ χῶμα τὸ νωπὸ τοῦ νιόσκαφτου τᾶφρου σου φεροντάς σου τὸν χαιρετισμὸν σου. Καὶ σοῦ ὑπόσχομαι πὼς ὅταν καὶ στὸ μέλλον θὰ τὶς ξανανεβαίνουμε μαζί μὲ τοὺς παληοὺς συντροφούς ὀρειβάτες,

πάντα θὰ θυμόμαστε τὸν λεβέντη καὶ καλόκαρδο πρόην Ἀρχηγὸ τῆς Ὀρειβατικῆς Ὀμάδας μας καὶ πάντα θὰ μᾶς συγκινεῖ ὁ πρόωρος καὶ ξαφνικὸς χαμὸς σου.

Εἶθε νὰ εἶναι ἀνάλαφρο τὸ χῶμα τῆς ἀγαπημένης σου Κονιτσιώτικης γῆς πὸς σέ σκέπασε, καὶ ἡ μνήμη σου νὰ ἐπιζήσῃ σὰν τὰ ψηλὰ βουνὰ τῆς πατρίδας μας.

Γιὰ τὴν ὀρειβατικὴ Ὀμάδα Κονίτσης
Τάσος Εὐθυμίου

σπάνιας λαϊκῆς Ἀρχι-
τεκτονικῆς.

Τὰ δείγματα τὰ σεπτὰ τῆς Ἀγιο-
γροφίας.

Τὰ καλλιτεχνικὰ δείγματα ἤς Ξυ-
λογλυπτικῆς.

Δείγματα μόχθου, πού ἀποτελοῦν τὰ
ἀστραφτερὰ διαμάντια πού στολίζουν τὸ
μέτωπον τῆς ἱστορικῆς καὶ θουλικῆς αὐ-
τῆς — πλὴν ρημαγμένης καὶ λησμονημέ-
νης Ἐπαρχίας Κονίτσης.

Οἱ κάτοικοί της καὶ οἱ Πρόγονοί της
ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὲς
καὶ τὶς λεηλασίες τῶν Τουρκαλβανῶν
Μπέηδων καὶ Ἀγάδων.

Ἀφῆκαν ὅμως ὡς δίδαγμα
εἰς τὴν νεωτέραν γενε-
ὰν τὴν πίστη τους εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐ-
λευθερίας, τὴν πίστη τους ὅτι τὸ ἄτομον
καθοδηγεῖται πάντοτε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν
νόμον τῆς Φυλῆς καὶ τοῦ Ἔθνους του.

Καὶ τὴν συνείδηση αὐτὴ τὴν φυλετικὴν,
τὴν συνώδευε πάντοτε τὸ συνίσθημα τοῦ
καθήκοντος καὶ ἡ προβολὴ τῆς ὑψηλό-
φρονος ἀρετῆς.

Ἦτανε ἡ μορφή ἐκείνη τῆς ἀρετῆς
πού ὑπῆρχε στὴν κοινωνικὴ ἀτμόσφαιρα
καὶ στὰ ἐπὶ μέρους ἄτομα γιὰ νὰ ἐπιβε-
βαιῶνει τὴν προβολὴ καὶ τῶν καλῶν πρά-
ξεων.

III

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Ὁ ἀέρας της μυρωμένος!

Ἡ ἀτμόσφαιρά της καθαρὴ!

Ὁ ἄνεμος πού πνέει ἀπὸ τὶς κορυφο-
γραμμὲς τοῦ Σμόλιγκα καὶ τοῦ Γράμμου
ἀνακατεύεται μὲ τοῦ Σαρανταπόρου τὸ
βούισμα.

ὦ! μαγεμένα καὶ ἱστο-
ρικὰ βουνὰ καὶ ποτάμια!

ὦ! Ἐκκλησίες καὶ ἐξωκ-
κλησία!

ὦ! Κονίσματα ἐγκατεσπαρ-
μένα σὲ ραχοῦλες καὶ σὲ ἀκροποταμιές,
πραγματικὰ ὄραματα τῆς εὐσεβείας τῶν
κατοίκων τῆς ἱστορικῆς καὶ θουλικῆς αὐ-
τῆς ἐπαρχίας.

Ἐὰν ἡ ἀνάβασις στὸν Σμόλιγκα συνο-

δεύεται ἀπὸ τὸ συναίσθημα τοῦ δέους
τοῦ Μεταφυσικοῦ, ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ πα-
ραμονὴ στὶς κορυφές τοῦ Γράμμου γεμί-
ζει τὴν ψυχὴ μὲ ρομαντικὴ διάθεση, νο-
σταλγικοῦ ἐκχειλισμοῦ.

Ἐὰν στὸν Σμόλιγκα αἴρεσαι ὑπὲρ τὸ
γῆινον, στὸν Γράμμο συνομιλεῖς μὲ τὶς
ἐμψυχωμένες δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ
μένεις μὲ τὴν ἐντύπωση πὼς παρελαύνουν
μπροστὰ σου τὰ στοιχεῖα καὶ οἱ ξωτικές.

Γαλήνη ἀπλώνεται τριγύρω μας

Μιὰ μυστικιστικὴ γαλήνη τριγύρω μας,
μιὰ γαλήνη πού φθάνει στὰ κατάβαθα
τοῦ εἶναι μας.

εἶναι μιὰ στιγμή πού τὸ μυστήριον τῆς
νύχτας μεταβάλλεται σὲ ἀληθινὴ γοητεία,
εἶναι ἡ στιγμή πού ἡ ψυ-
χὴ συγχωνεύεται μὲ τὸ
Ἄπειρον.

Καὶ μονάχα τὸ πάφλασμα καὶ ὁ φλοῖ-
σθος τοῦ ρουακιοῦ πού ἀντηχεῖ ἁρμονικὰ
μέσα στὴν σιγαλιὰ τοῦ δάσους τῶν αἰω-
νοβίων ἐλάτων — σὰν τὸ πέρασμα Νερά-
ϊδας ἀνάλαφρης — σὲ ξαναφέρο-
νει ἀπὸ τὴν ἔκσταση
καὶ τὴν μαγεία.

Τὰ γάργαρα νερά τους, ἀσημένια ἀπὸ
τὸ χλωμὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, κυλᾶνε ἤ-
ρεμα καὶ ἀπαλὰ χρόνια καὶ χρόνια ὡς
τώρα ἀμέτρητα καὶ χάνονται μέσα σὲ ρε-
ματιές καὶ χαράδρες, πέρνοντας μαζί
τους τὸ αἰώνιο μυστικὸ τους.

Σὰν ἀπόκοσμο μυστικόπαθο τραγούδι
φτάνει στ' αὐτιά μας τὸ μονότονο κελάρυ-
σμά τους.

εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Αἰω-
(νιότητος

εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ζωῆς!

Τὸ κελάρυσμά τους μοιάζει σὰν τὰ ὄ-
νειρά μας, τοὺς πόθους μας, τὶς ἐλπίδες
μας, τὶς νοσταλγίες μας.

Καὶ ἡ ψυχὴ μας στέκεται ἄθελα μὲ κα-
τάνυξη μπροστὰ στὸ φλοίσβημά τους γιὰ
νὰ πάρει τὴν εἰκόνα τους, τὴν ἄσβεστη
εἰκόνα τῆς ἀνθρώπινης ὑποστάσεως.

**Τελειώσαμε, χωρὶς νὰ ἔχουμε τελειώ-
σει ἀλλὰ γιατί πρέπει νὰ τελειώσουμε**

Μέσα ὅμως σ' ἓνα τέτοιο ταξίδι μας

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ - ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ

(Ἐποικίαι ἡπειρωτικαὶ στὴ Βουλγαρία καὶ τὰς παραδουναβίους χώρας)

Τοῦ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΣΤΟΥΠΗ

Ὅσοι ἠσχολήθησαν μὲ τὸ ταξίδεμα τῶν Πωγωνησίων καὶ εἰδικώτερα τῶν Βησσανιωτῶν, προσδιορίζουν τὴν ἀφετηρία τοῦ γύρω στὰ 1800. Ἀπὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ λέγει ὁ Ζῶτος στὴν «Ξενητεία τῶν Ἠπειρωτῶν», ὅλοι οἱ Βησσανιωῖτες ταξιδεύονται καὶ εὐκόλα μεταβάλλουν τόπο διαμονῆς προκειμένου νὰ ὠφεληθοῦν. Ἐκμεταλλεζόμενοι δὲ τὶς περιστάσεις ἐπλούτισαν. Τὰ ἴδια περίπου μᾶς λέγει καὶ ὁ Λαμπροίδης.

Σχετικῶς καὶ μεῖς, γράφοντας γιὰ τὸ ἴδιο θέμα στὰ «Πωγωνησιακά» προσδιωρίσαμε τὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιωτισμοῦ μας περὶ τὸ 1770.

Νεώτερες ὅμως ἔρευνες κάνουν λόγο καὶ γιὰ μιὰ σχεδὸν ἄγνωστη ἀποδημία Πωγωνησίων κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ 16ου ἢ τοῦ 17ου αἰῶνα, πρᾶγμα ποὺ μετατοπίζει τὴν ἀφετηρία τοῦ ταξιδιοῦ μας κατὰ πολὺ πίσω. Φαίνεται δὲ νὰ σχετίζεται μὲ τὸν ἐξισλαμισμό κυρίως τοῦ Βορείου Πωγωνίου, κοινῶς Καραμουρατιά.

ποὺ κάναμε, διασχίζοντας μὲ τὰ φτερά τῆς φαντασίας μας τὴν Ἐπαρχία Κονίτσης — τὴν θρυλικὴ καὶ ἱστορικὴ αὐτὴν Ἐπαρχίαν μας — μείναμε ἐκστακτικοὶ μπροστὰ στὴ μεγαλοπρέπεια τῶν ἱστορικῶν βουνῶν τῆς, νοιώσαμε τὴν μαγεία τῆς νύχτας, ἀκούσαμε τὸν ψίθυρο τῶν δένδρων τοῦ δάσους, συνωμιλήσαμε μὲ τὰ αἰωνόβια ἔλατά τους, ἀναπλεύσαμε τὰ ποτάμια καὶ τοὺς χειμάρρους τῆς, μπήκαμε προσκυνητὲς εὐλαβικοὶ σὲ Ἐκκλησιῆς καὶ σὲ Μοναστήρια, ἀνάψαμε κεριὰ σὲ γραφικὰ ἐξωκκλήσια, ἐκάναμε τὸ σταυρό μας μπροστὰ σὲ ἐρειπωμένα εἰκονίσματα, καὶ μέσα σ' ὅλο αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα τῶν τρανταχτερῶν ἐπιζησεῶν μας, ξεχύθηκε σὰν ἄρωμα εὐγενικό:

Ὁ καπνὸς τῆς Γεννέ-

Σημειωτέον, ὅτι ὡς Βόρειο Πωγῶνι — νότιο εἶναι τὸ σημερινό, γνωστὸ ὡς Παληοπωγῶνι — ἐθεωροῦντο καὶ τὰ χωριά: Ὀστανίτσα (ν. Ἀηδονοχώρι), Διπαλίτσα (ν. Μολυβδοσκεπάστος), Μεσσαριά, Ἀξαρίτσανη, Ὑψηλοτέρα, Βλάχοι, Βολοβίστα, Μελισσόπετρα, Πυροβίτσα (ν. Καλόβρουση) Ντερβένι, Καβάσιλα, Κούκεσι, Μπιλθούκι, Μπομπίτσκο, Περάτι κ. ἄ. ποὺ μερικὰ βρίσκονται σήμερα στὴν ἀλβανικὴ ἐπικράτεια καὶ τὰ ἄλλα ἀποτελοῦν μέρος τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης. Ἡ τελευταία δὲ αὐτὴ μέχρι καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος δὲν φαίνεται νὰ ἦταν οὔτε ἐπαρχιακὸ οὔτε θρησκευτικὸ κέντρο. Καὶ ὅτι ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀώου χωριῶν, ὅπως τῆς Διπαλίτσας κ.ἄ. μετὰ τῆς Κονίτσης, δὲν ἦταν εὐκόλη παλαιότερα γιὰ διέξήγετο μόνον διὰ τῆς «Μεσογεφύρας» καὶ κατόπιν πληρωμῆς διόδων μάλιστα, μέχρι καὶ τὰ μέσα σχεδὸν τοῦ περασμένου αἰῶνα. Ἡ δὲ γέφυρα «Μπουραζάνι» εἶναι κατασκευά-

θ λ ι α ς Γ ἦ ς μ α ς , ὁ καπνὸς ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὰ τ ζ ά κ ι α καὶ τὰ μ π ο υ χ α ρ ι ά τ ῶ ν Ἀ ρ χ ο ν - τ ι κ ῶ ν καὶ τ ῶ ν σ π ι τ ι ῶ ν , καὶ ἔπνιξε τὸν λαιμό μας ἀπὸ συγκίνηση, φέροντας δάκρυα στὰ μάτια μας.

Ἔτσι τέλειωσε ἡ φανταστικὴ αὐτὴ διαδρομὴ μας.

Ἀλλὰ θὰ ἐρωτήση κάποιος:

— Τί ἦτανε ὅλα αὐτὰ ποὺ αἰσθανθήκαμε, ποὺ φέραμε στὴ θύμησή μας καὶ ποὺ τὰ ἐπιζήσαμε;

Ἀπαντοῦμε:

— Ἦταν τὸ χ ρ ῶ μ α ,

— Ἦτανε τὸ φ ῶ ς .

— Ἦτανε ἡ μ α γ ε ί α .

— Ἦ τ α ν ε ἡ ψ υ χ ῆ τ ῆ ς Ἐ π α ρ χ ί α ς μ α ς !

σμα νεωτέρων χρόνων.

Τὰ Ἡπειρωτικά τραγούδια τῆς ξενη-
τειᾶς, ἀναφέρονται στὴ Βλαχιά, τὸ Δού-
ναβι, τὴν Πόλη, καὶ τὴν Ἀραπιά κ.ἄ. ὅ-
που ὅπως εἶναι γνωστὸ σκορπίστηκαν οἱ
Ἡπειρωῖτες, φεύγοντας τὰ κακὰ τῆς δου-
λείας κλπ. καὶ δημιουργήσαν σὲ πολλὰ ἀπὸ
αὐτὰ μέρη καὶ δικές τους κοινότητες.

Τὰ Πωγωνήσια ὅμως εἰδικώτερα —
δὲν ξέρομε ἀν καὶ ἄλλοῦ — τραγούδια,
κάνουν λόγο καὶ γιὰ κάποιον Τύρνοβο ἢ
Τούρνοβο, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μᾶς εἶναι
γνωστὸ ἀν ἔτυχε τῆς δέουσας προσοχῆς
ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές μας. Βεβαίως εἶχα-
με (1) καὶ ἔχομε στὴν περιοχὴ χωριά καὶ
τοποθεσίες μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, ἀλλὰ δὲν πα-
ρουσίαζαν κανένα ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον,
ὥστε νὰ τὸ περιλάβει ἡ λαϊκὴ μας μουσα:
Τρεῖς ἀδελφοῦλες ἤμασταν κι' οἱ τρεῖς
(κακογραμμένες) (ἄτυχες)
ἢ μιὰ ἴστησε τὸν Τούρναβο κι' ἢ γι ἄλλη
(τὴν Αὐλῶνα
καὶ γὰρ ἡ πιὸ μικρότερη τῆς Ἄρτας τὸ
(γιοφύρι...

Οἱ στίχοι αὐτοὶ μᾶς δίνουν ἀφορμὴ ν'
ἀνατρέξωμεν στὸ παρελθὸν τὸ ἀπώτερο,
νὰ τὸ ἐρευνήσωμε κατὰ τὸ δυνατόν καὶ
νὰ ἰδοῦμε τί κρύβεται κάτω ἀπ' αὐτούς:

Κατ' ἀρχὴν ὁ ἀγιάτρεφτος Ἡπειρωτί-
κος καημὸς, θεωρεῖται ὡς ἀτυχία, ὡς κα-
κὸ γραφτὸ τῆς μοίρας ἢ ἀποδημία καὶ
νὰ χωριστοῦν οἱ τρεῖς ἀδερφές πὺρ ἢ μοῖ-
ρα τοὺς ἔγραφε: οἱ δυὸ νὰ στήσουν (ἰ-
δρῦσουν) τὸν Τύρναβο καὶ τὴν Αὐλῶνα,
πὺρ ἀπέχουν τόσο μακρὰ ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν
ἄλλη πόλι καὶ ἢ τρίτη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς
στήριγμα τοῦ θουλικοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἄρ-
τας!

Τὸ ἱστορικὸ τῶν στίχων, μᾶς κάνει νὰ
ὑποθέσωμε, πὺρ μέσα σ' αὐτούς ὑπάρχει
μιὰ ἐνδιαφέρουσα πτυχὴ τῆς τοπικῆς μας
ἱστορίας, πὺρ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου,
τὴ σκέπασε ἢ λήθη. Καὶ θυμηθῆκαμε τὴν
τραγικὴ ζωὴ πὺρ ἔζησε ὁ τόπος μας ἐξ
αἰτίας τῶν Καραμουταράδων (2) γιὰ τοὺς
ὁποίους γράφομε στὰ «Πωγωνησιακὰ» τὰ
ἔξῃς: «Ἀσχοληθῆκαμε ἰδιαίτερα μὲ τοὺς
Καραμουταράδες, γιὰτὶ εἶχαν καταστῆ ἐ-
πὶ αἰῶνα καὶ πλέον ἢ μάστιξ καὶ τὸ φό-
βητρον τῶν Πωγωνησίων, ἢ τυραννία

τῶν ὁποίων ὡς μακρυνὸς ἀντίλαλος ἐσώζε-
το μέχρι καὶ τῶν παιδικῶν μας χρόνων».

Φαίνεται πὺρ ἡ ἀπερίγραπτη ἐγκλημα-
τικότης καὶ κακότης τῶν ἐξισλαμισμένων
ἐκείνων Ἀλβανῶν, πὺρ ἐξ αἰτίας τους ἐ-
ρημώθηκε ὅλο τὸ Βόρειο Πωγώνι καὶ ἐν
μέρει καὶ τὸ νότιο (σημερινό), ὑπῆρξε ἡ
κυριώτερη ἀφορμὴ τοῦ διασκορπισμοῦ τῶν
κατοίκων κατὰ τὴ διάρκεια ἰδίως τοῦ 15ου
καὶ 16ου αἰῶνος πὺρ εἶναι ἀπὸ τοὺς χει-
ρότερος γιὰ τὴν Ἡπειρο. Γιὰτὶ ὁ ἐξι-
σλαμισμὸς προχωροῦσε μὲ ἀλματώδη βή-
ματα, ἀπειλώντας νὰ μεταβάλλῃ τὸν ἐ-
θνολογικὸ χάρτη τῆς χώρας.

Οἱ ἀρνησίδροσκοι γίνονται φοβεροὶ δι-
ῶκτες τῶν χριστιανῶν, τῶν ὁποίων ἀρ-
πάζουν τὰ ἀγαθὰ καὶ λεηλατοῦν τὰ χω-
ριά. Γίνονται ἐμφύλιοι πόλεμοι μεταξὺ
τῶν χριστιανικῶν χωριῶν καὶ κείνων πὺρ
ἠσπασθήσαν τὸν μωαμεθανισμό. Οἱ ἐθνο-
λογικὲς καταστροφές τῆς περιοχῆς μας
ἦταν ἀνεπανόρθωτες γιὰ τὴν ἐθνότη-
τα (2).

Κατὰ τὸ 1760 λέγει ὁ Πουκεβίλ, σὲ
μιὰ μέρα μόνον ἐξισλαμίσθησαν 36 χωριά
τοῦ Πωγωνίου καὶ οἱ ἐξισλαμισθέντες,
σὰν πρώτη ἐκδήλωσι τοῦ βαπτίσματος, ἐ-
πετέθησαν κατὰ τῶν γειτονικῶν χριστια-
νικῶν τοῦ Λεσκοβικίου καὶ τῆς Πρεμετῆς,
τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν ἀγρίως ἐπῆ-
ραν αἰχμαλώτους τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παι-
διά.

Βαθμηδόν, λέγει ὁ Λαμπρίδης, τὰ χρι-
στιανικὰ χωριά τῆς Καραμουρατιᾶς ἐρη-
μώθησαν καὶ περὶ τὸ 1759 τὸ χριστιανι-
κὸ στοιχεῖο τῆς Διπαλίσης κ.ἄ. χωριῶν
ἔξέλιπε τελείως. Καὶ ἴσως, τονίζει, δὲν ὑ-
πάρχει οὔτε σπιθαμὴ γῆς πὺρ νὰ μὴ εἶ-
ναι ποτισμένη μὲ αἷμα καὶ δάκρυα. Ἀπὸ
τοῦ 17ου αἰῶνος δέ, ἐλάχιστες χριστιανι-
κὲς οἰκογένειες σώζονται.

Ὁ μητροπολίτης Ἐρμουπόλεως Εὐάγ-
γελος Ψήμας (Δελβινακιώτης ἐξ ἄλλου),
γράφει, ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Πωγωνια-
νῆς ἐγκατεστάθη στὸ Βουκουρέστι τῆς
Ρουμανίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1774. Ἄν δὲ
τοῦτο εἶναι ἀληθές, τότε θὰ πρέπει νὰ ὑ-
ποθέσωμε, ὅτι καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Δι-
πολίτσας — τοῦ κυριωτέρου γιὰ τὴν ἐπο-
χὴ ἐμπορικοῦ κέντρου — θὰ ἔγινε τὴν ἰ-

δια χρονολογία. Καθώς επίσης, ὅτι μετὰ τὴν πρωτοφανῆ ἴσως σ' ἔκτασι μετανάστευσι — φυγή, πὺ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐρημωθῆ ὁ τόπος, θὰ ἀκολούθησε καὶ ὁ τότε ἀρχιεπίσκοπος τὸ ποίμνιό του στὴν ξενητεία, ὅπου καὶ εἶχε τὴν ἔδρα του μέχρι τοῦ 1864, ὁπότε καὶ διελύθη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Πωγωνιανῆς. Συνεπῶς ἡ ἐκεῖ ἐγκατάστασις ἀρχιεπισκόπου δὲν ἦταν μόνον τὰ εἰς Ρουμανίαν πλούσια κληροδοτήματα τῆς Μονῆς Μολβδοςκεπάστου, ὅπως φρονεῖ ὁ Λαμπρίδης, τοῦλάχιστον γιὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐγκαταστάσεώς του.

Τότε μετηνάστευσαν καὶ πολλοὶ Βησσα-νιῶτες τῶν ὁποίων τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, πολλὰ, βρίσκονται σὲ παλιὰ χαρτιά, λησμονημένα σήμερα. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς, συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ οἰκογένεια Σταύρου γιὰ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ξέραμε τίποτε ἂν δὲν ὑπῆρχε μιὰ δωρεὰ τοῦ Νικ. Σταύρου, «ποστέλνικου» στὶς παραδουνάβιες χῶρες πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς πατρίδας του, ἐνὸς Σταυροῦ εὐμεγέθους ἀσημένιου μὲ τίμιον ξύλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιγραφή: «Τὸ θεῖον καὶ πάνσεπτον ξύλον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καθιέρωται ἐκ τῆς περιφήμου Οὐγγροβλαχίας εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ κατὰ κόμην Βησσάνης, παρὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος Ποστελνίκου κύρ Νικολάου Σταύρου ἐκ τῆς δὲ κόμης, κατὰ τὸ 1803 Ἰουνίου 20.» Τὸ «Ποστέλνικος» δὲ ἦταν ἓνα ἀξίωμα πρώτης τάξεως πὺ ἀντιστοιχεῖ πρὸς ὑπουργὸν ἐξωτερικῶν μὲ ἀρμοδιότητος καὶ ἐπὶ διαφόρων στρατ)κῶν ζητημάτων. Διάσημά του ἦταν: παράσημα καὶ ράβδος ἀσημένια μὲ μεγάλη κεφαλή. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ περίπου συναντοῦμε δήμαρχον Ἰασίου τὸν βησανιώτη Δ. Κοτρότσιο κ.ἄ.

Προηγούμενως ὁμως ἔχομε τὸν Μᾶνο Γκιόρμα—πωγωνήσιο—πὺ κατεῖχε κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος στὸ Βουκουρέστι μεγάλο πολιτικὸ ἀξίωμα. Εἶναι ὁ ἴδιος πὺ ἀνήγειρε ἐκεῖ τὸ Γκρέτσι Χάνι = ξενοδοχεῖο τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε κατόπιν σπουδαιότατο μετόχι τῆς Μονῆς Μολβδοςκεπάστου.

Τὰ ἀνωτέρω καθὼς καὶ ἄλλα σχετικὰ στοιχεῖα πὺ σῶζονται ἀποδεικνύουν, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπῆρχε ταξιδιωτικὴ παράδοσις στὸ Πωγόνι.

Ὅλος ὁ κόσμος πὺ ἐπέζησε μετὰ τὴν κατάστασι πὺ ἐδημιουργήθη ἐκ μέρους τῶν Καραμουταράδων—ἴσως ὄχι γιὰ μοναδικὴν φορὰ—πῆραν τὰ μάτια τους κι ἔφυγαν γιὰ τὸ ἄγνωστο. Σκόρπισαν σὲ διάφορα μέρη τῆς Βαλκανικῆς καὶ πολλοί, περὶ τὰ χρόνια, χάθηκαν γιὰ τὴν πατρίδα.

Ἐνα μέρος ἀπ' αὐτούς, πῆγαν καὶ ἐγκατεστάθησαν ἔξω ἀπὸ τὴ μεγάλη Βουλγαρικὴ πόλι Τούρνοβο. Γιατὶ τὴν προτίμησαν μᾶς εἶναι ἄγνωστα. Κατὰ τὸν καθηγητὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀμαντο, τὸ Τούρνοβο ἀπελάμβανε πολλῶν προνομίων κατὰ τὴν τουρκοκρατία γι αὐτὸ καὶ συνεκεντρώθησαν ἐκεῖ καὶ πολλοὶ Ἕλληνες. Δὲν ἀποκλείεται ὁμως παράλληλα νὰ ἐπέδρασε καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ὄνομα τοῦς θύμιζε τὴν πατρίδα του, ὅπου ὅπως ἐλέχθη, ἦταν πολὺ γνωστό.

Ἡ πρόχειρη κατ' ἀρχὰς ἐγκαταστασις τους ἔξω ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ αὐτὴ βουλγαρικὴ πόλι—σιγὰ—σιγὰ, ἔλαβε τὴ μορφὴ κωμοπόλεως γνωστῆς μέχρι σήμερα ὡς Ἀρμπανάσι Βουλγαριστι = ἀρβανιτιχώρι, γιὰτὶ «ἀρβανίτες» ἔλεγαν τοὺς Ἠπειρώτες παλαιότερα, πρᾶγμα πὺ ἀτυχῶς ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα, σὲ περιορισμένη ὁμως κλίμακα. Οἱ πρῶτοι ἀποικοι, ἀφοῦ βροῦσαν εὐνοϊκὸ τὸ ἔδαφος ἐκάλεσαν κι ἄλλους συμπατριῶτες τους κι ἔτσι τὸ ταξίδεμα στὸν Τούρνοβο γίνηκε συνήθεια καὶ θρούλος στὸ στόμα τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅπως μὲ τὴ Βλαχία, τὴν Πόλη κ.λ.π. γιὰ νὰ χαθεῖ κι αὐτὸς κάποτε μὲ τὴ σειρά του. Τὸ ὄνομά του δὲ ἀναφέρονταν συχνὰ καὶ παρεμβάλλετο ἀκόμα καὶ κεῖ πὺ δὲν εἶχε θέσι, ὅπως π.χ. τὰ παιδιὰ λογοπαίζοντας:

«Πίνω γώ, πίν' ὁ Θεός, πίν ὁ Τούρναβος
νερὸ
νὰ τὸ πιῶ νὰ τὸ χορτάσω, εἴτεμὴ νὰ τὸ
ξεράσω..»

Κεῖνοι πὺ ζοῦσαν στὴν πατρίδα, φαντάζονταν ἐξ ἄλλου σὰν κάποιο μυθικὸ τό-

πο τὸν Τούρναβο, ἂν κρίνωμε ἀπὸ τὸ δημοτικό μας τραγούδι τοῦ «Ὁμορφου γιανίτσαρου» πὸ σῶζεται ἀκόμα καὶ σήμερα:

μπρ(ε) ὁμορφος γιανίτσαρος κυρ Ἀσηνιῶ
στὸ σεφέρι πάει ὁ νηὸς γιὰ πόλεμο
πόλεμο δὲν ηῦρ' ὁ νηὸς καὶ γύρισε
Γύριζε ξεγύριζε τὸν Τούρναβο
τὸν ἔπιακαν δίψες καὶ τὰ κάμαμα
κι ἔσκυψε νὰ πιεῖ νερὸ στὸν Τούρναβο...

Κατὰ τὸν μητροπολίτην Εὐλόγιον Κουροίλαν, Ἡπειρωτ. Ἑστία 1955), ὁ καθολικὸς ἱερεὺς Πέτρος Μπογδάν πού ἠσχολήθη καὶ ἔγραψε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος γιὰ τὸ ἐν λόγῳ Ἀρβανιτοχώρι—ὑπάρχουν καὶ ἄλλα σὲ διάφορα μέρη τῆς Βαλκανικῆς—λέγει, ὅτι ἀπετελεῖτο ἀπὸ χίλιες οἰκογένειες οἱ ὁποῖες μιλοῦσαν ἑλληνικά, ἐνῶ ἄλλες γειτονικὲς κωμοπόλεις δὲν ἤξεραν οὔτε λέξι ἑλληνική. Καὶ τοῦτο εἶναι φυσικό, γιατί οἱ Πωγωνήσιοι ἑλληνικά καὶ μάλιστα κατακάθαρα μιλοῦσαν ἀνέκαθεν.

Σαφέστερος ὅμως εἶναι ὁ βούλγαρος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας (Ἰορδάν Γκεωργκίεφ) 1903, στὸ «Περιοδικὸ Σύγγραμμα» τόμος 5ος, σελ. 86—123, ὅπου γράφει: «Τὸ Ἀρβανιτοχώρι κεῖται βορειοανατολικῶς τοῦ Τυρνόβου περὶ τὰ 4 χ.λ.μ. καὶ εἶναι ἀποικία Ἡπειρωτῶν, κυρίως ἐκ τῆς περιφερείας Πωγωνίου. Κατεστράφη κατὰ τὸ 1688 γιατί συνέπραξε μετὰ τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τῶν Τούρκων πὸ ἀπειλοῦσαν τὴ Βιέννη καὶ ὁ τότε τοῦρκος ἀρχιστράτηγος γιὰ νὰ τοὺς ἐκδικηθεῖ, τοὺς μετοίκησε σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις στὴν ὄρεινὴ Βλαχία.» Προτάσσει δὲ στὴν ἐν λόγῳ περιγραφή του καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι τοῦ Ἀρμπανάσι:»

Ἀρβανιτοχώρι παινεμένο, Ἀρβανιτοχώρι
ξαῖκουσμένο
ἔλαμπες σὰν καθρέπτης μέσα στὴ Βουλγα-
ριά κ.λ.π.»

Τὰ ἀπερίγραπτα ὅμως δεινὰ τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῶν Πωγωνησίων, δὲν ἔπαυαν ποτὲ στὴν πατρίδα καὶ ἡ φήμη τοῦ Τυρνόβου ἦταν τέτοια, πὸ διαρκῶς μετέβαιναν ἐκεῖ καὶ νέοι ταξιδιωτῆς, γιατί στὴ συνέχειά του ὁ Γκε-

ωργίεφ γράφει: «Τὸ Ἀρβανιτοχώρι ἀνέλαβε καὶ πάλι καὶ ἤκμασε ἄλλα ἑκατὸ χρόνια, ὅποτε ἔχει νὰ παρουσιάσει καταπλήσσοσα πρόοδο μέχρι τοῦ 1798, ὅταν κατεστράφη καὶ πάλι ἀπὸ τοὺς τούρκους Κυρτζαλίδες. Ἀπὸ τὴν παλιὰ του δὲ αὐτὴ ἀκμή, διατηρεῖ καὶ σήμερα πέντε ναοὺς τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος».

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἰταλὸς Ἀδριάνο Βάλβι στὴ «Γεωγραφία» του πὸ ἔγραψε στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνος γιὰ τὸ ἴδιο Ἀρβανιτοχώρι λέγει, ὅτι τότε εἶχε περὶ τὰς 300 ἁλβανικὰς οἰκογενείας πὸ ἠσχολοῦντο μετὰ τὸ ἐμπόριο καὶ τὰ ἐργόχειρα.

Ὁ ἡμέτερος Κ. Ἀμαντος (βλ. ἄνωτ.) πὸ τὸ ἐπεσκέφθη τὸ 1934, γράφει (Ἑλληνικά τόμ. Ζ' 335) τὰ ἑξῆς: Πλησίον τοῦ Τυρνόβου εἶναι τὸ Ἀρβανιτοχώριον, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε εἶχεν ἀποκτήσει προνόμια τουρκικά καὶ δι' αὐτὸ μετέβαινον ἐκεῖ καὶ Ἕλληνες... Εἷς ἐκ τούτων τῶν ὑπαρχόντων ἑλλήνων, μοὶ εἶπεν ὅτι κατάγεται ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἄλλος ἐκ Θράκης. Τὸ ὄνομα Ἀρβανιτοχώριον δεικνύει, ὅτι οἱ περισσότεροι κάτοικοι ἦσαν ἐξ Ἡπείρου, διότι τότε τοὺς Ἡπειρωτὰς ἔλεγον Ἀρβανίτας εἰς Κων)πολιν καὶ τὴν Θράκην.»

(Συνεχίζεται)

(1) Τούρνοβο, Τύρνοβο ἢ Ντούρνοβο, προφανῶς Σλαυικῆς προελεύσεως ὄνομα, εἶναι γνωστά: τοποθεσία κοντὰ στὴν Πωγωνιανή (τ. Βοστίνα), στὴν περιοχὴ Ἀώου καὶ Κονίτσης (ν. Γοργοπόταμος), ὁμώνυμος κωμόπολις Λαρίσης, Μικρὸ Τύρναβο περιοχῆς Μοναστηρίου Γιουγκοσλαυικῆς Μακεδονίας, ὄνομα κατεστραμένου συνοικισμοῦ περιοχῆς Παπίγγου καὶ τὸ Μεγάλο Τύρνοβο = μεγάλη μεσαιωνικὴ Βουλγαρικὴ πόλις πὸ ὑπῆρξε καὶ παλιὰ πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας.

(2) Τὸ ὄνομα σύνθετο τοῦ Καρᾶ (—μαῦρος τουρκ.) καὶ Μουράτ) = κύριο μωαμεθ. ὄνομα. Τὸ δεύτερο δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι παραφθορὰ τοῦ μορντάτι = Ἕλλην τιμαριοῦχος ἐξισλαμισθεῖς. Ἡ τοῦ μουρντάτη = ἐπαναστάτης (Буζ.) ἐξ οὗ καὶ τὸ «μουρντάρης». 2. βλ. Ν. Πατσέλη. Οἱ Μωαμεθανοὶ στὴν Ἡπειρο. «Ἡπ. Ἑστία» 1966

Ἡ Ρουμανικὴ προπαγάνδα κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας εἰς Ἡπειρον

Τοῦ κ. ΣΤ. ΓΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Αὕτη ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Κώσταν καὶ Γιώργον Μπότασην ὡς ἀρχηγούς, οἱ ὁποῖοι κατήγοντο ἀπὸ κάποιο χωρίον τοῦ Ἀσπροποτάμου, τοὺς ἀδελφοὺς Χρῆστον καὶ Βαγγέλην Τσάτσαν ἐκ Μεντζητιέ, ἓνα κουτσόβλαχον, Μπαλαμούτσον ὀνόματι καὶ ἓνα Τουρκαλβανὸν μισθοφόρον. Ἡ ἔνοπλος αὕτη συμμορία ἦτο ἐνδεδυμένη στολὴν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ τῆς ἔφερον χιαστὶ εἰς τὸ στήθος ἀσημένια τσαπράζια. Αὕτη συνεκροτήθη τῇ ὑποδείξει τοῦ περιφήμου Προξένου Μπαντεάνου ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως, τῇ ἀνοχῇ, δυστυχῶς, τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν, ἵνα προστατεύσουν δῆθεν τοὺς Ρουμάνους κατοίκους Κονίτσης καὶ Ζαγορίου — ὅποια παραχάραξις τῆς ἀληθείας! — ἀπὸ τὰς δρώσας Ἑλληνικὰς ἀνταρτικὰς ὀμάδας! Τὰ ἔλεεινὰ αὐτὰ ἀνθρωπάρια, συμπαραστατούσης προφανῶς τῆς Τουρκικῆς Διοικήσεως, δὲν ἐδίσταζον ἵνα προκλητικώτατα διέρχωνται πάνοπλα τὰς ὁδοὺς, τῶν Ἰωαννίνων, νὰ κάθηνται εἰς τὸ Γυαλί - Καφφενέ πίνοντα τὸν καφφὲ των καὶ νὰ εἰρωνεύωνται τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον.

Ἡ ἐν λόγῳ συμμορία, περιερχομένη τὰ Βλαχόφωνα χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Κονίτσης καὶ Ζαγορίου ἐνέπνεε τὸν φόβον καὶ τὴν φρίκην εἰς πολλοὺς καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν βίᾳ προσεχώρουν εἰς τὸν ρωμουισμόν. Τούτου ἔνεκεν ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας. Ἐθνικὴ ὄθεν ἀνάγκη ἐπέβαλλε ἵνα ἡ συμμορία αὕτη τῶν καθαρμάτων ἐξολοθρευθῇ.

Ἡ πρόκλησις αὐτῆς φθάνει εἰς τὸ ἀπροχώρητον τὴν 15ην Ἰουνίου 1909, ὅτε αὕτη περιφερομένη πάνοπλος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, εἰσέρχεται εἰς τι παρὰ τὴν Ζωσιμαίαν Σχολὴν καφφενεῖον, πιθανῶς τὸ Γυαλί - Καφφενέ, καὶ θραύει ἀνηρτημένην φωτογραφίαν τοῦ Βασιλέως μας, Γεωργίου τοῦ Α'. Τότε οἱ θαμῶνες — ἅπαντες Ἕλληνες — ὀρμοῦν ἵνα τοὺς λυντσάρουν. Τῇ ἐπεμβάσει ὁμῶς τῶν Γ. Τζαβέλλα καὶ Ζ. Παπανικολάου συγκρατοῦνται καὶ οὕτω ἀποφεύγεται ἡ συμπλοκή, ἥτις,

ὡς εἰκός, θὰ εἶχε θλιβεράς συνεπείας.

Τὰ ἔλεεινὰ αὐτὰ ἀποβράσματα, ὑποθαλπόμενα παρὰ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν ἀπεθρασύνθησαν εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον. Περιήρχοντο προκλητικώτατα τὰς ὁδοὺς τῆς θρυλικῆς πόλεως καὶ ἐνέσπερον τὸν πανικὸν εἰς τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ ἀτόλμους. Μετέβαινον συχνὰ εἰς Βλαχο-Ζάγορα — οὕτω ἐκαλεῖτο τὸ Ἀνατολικὸ Ζαγόριον, ἀπειλοῦντες ὅτι θὰ διαπεράσωσι ἐκ τοῦ στόματος τῆς ρομφαίας των, ὅσοι δὲν θὰ προσεχώρουν εἰς τὰ ἀνθελληνικὰ κηρύγματά των.

Οἱ λιπόψυχοι προσεχώρουν καὶ ὄχι ὀλίγοι ἐτήρουν στάσιν ἐπαμφοτερίζουσα. Προφανῶς ὁ κίνδυνος ἀλλοιώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος ἦτο μέγας. Τοῦτο ἐξαναγκάζει τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρίας νὰ συνέλθῃ ἐν πάσῃ μυστικότητι. Εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἀποφασίζεται ἡ πάσῃ θυσίᾳ καὶ παντὶ τρόπῳ ἐξόντωσις τῆς ἐνόπλου ταύτης Ρουμανικῆς ὀμάδος. Διὰ μυστικῶν πρακτόρων πληροφορεῖται ὅτι τὰ τρομοκρατικὰ ταῦτα στοιχεῖα, ἡ ἔνοπλος αὕτη Ρουμανικὴ συμμορία, προὔτιθετο τὴν ἐπομένην νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων, δροσόλουστον καὶ βαθύσκιον ἐξ ὑψηλῶν πλατυφύλλων πλατάνων παρ' ἧ ρέει ποταμηδὸν κατάψυχρον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ, διὰ νὰ διασκεδάσουν. Μεθ' ὃ διὰ βάρκας ἀποβιβασθῶσιν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς λίμνης, παρὰ τὸ Ντουραχάνι καὶ ἐκεῖθεν συνεχίσωσι τὸ ἀνθελληνικὸν ἔργον των εἰς τὰ Βλαχόφωνα χωρία τῆς Μαλακάσας καὶ Ζαγορίου.

Οἱ ὑπερπατριῶται τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρίας ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἐκ τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων μεμυημένον εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας λεμβοῦχον Σταῦρον Τσιντσιλάρην, ἄνδρα τολμηρόν, γενναῖον, ἀποφασιστικὸν καὶ ριψοκίνδυνον εἰς ὃν ἀναθέτουν τὴν σύλληψιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἐξόντωσεως τῶν ἀνθρωπομόρφων τούτων τεράτων. Οὗτος ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς συγχωριανοὺς του,

μεμυημένους καὶ τούτους, Κωνσταντῖνον Γκαναβιάρην καὶ Ἰωάννην Τζιαφᾶν. Καταστρώ- νουν ἀπὸ κοινοῦ τὸ σχέδιον, ἀνακοινώνουν τοῦτο εἰς τοὺς διοικούντας τὴν Ἑταιρίαν καὶ ζητοῦν νὰ τοὺς ἐφοδιάσουν μὲ τὰ κατάλληλα ὄπλα, δίδοντες συγχρόνως τὴν ρητὴν διαβε- βαιώσιν ὅτι, ὅπωςδήποτε θὰ φέρωσιν εἰς αἴ- σιον πέρασ τὴν **ἐπικίνδυνον ἔθνικὴν** ταύτη ἀποστολήν.

Οἱ διοικούντες συγχαίρουν ἐγκαρδίως τὰ λαμπρὰ αὐτὰ παλληκάρια, τὰ ἐφοδιάζουν μὲ ἀραβίδες, Γκρᾶ, πού ἐφύλασσαν ἐπιμελῶς εἰς ἀσφαλεῖς μυστικὰς κρύπτας, καὶ τοὺς εὐχον- ται «καλὴν ἐπιτυχίαν». Ὁ ἀρχηγὸς Σταῦρος Τσιντσιλάρης διὰ καταλλήλου ἐμπίστου του, προσποιουμένου τὸν Ρουμανόφρονα, πληροφο- ρεῖται ὅτι ἡ συμμορία προτίθεται ἵνα ἀ- ποβιβάσθῃ εἰς θέσιν **Π ὀ ρ ο ν Π α ν α γ ι ᾶ ς** Ντουραχανίου.

Τότε οἱ ἀνδρεῖοι καὶ λεοντόκαρδοι οὔτοι Νησιῶται ἐπιβιβάζονται δύο λέμβων, κωπηλα- τοῦν ταχέως καὶ εὐρίσκονται τὴν 10ην νυκτε- ρινὴν ὥραν τῆς 17ης Ἰουνίου εἰς τὴν ἐκ τῶν προτέρων καθορισθεῖσαν τοποθεσίαν, ἀποβι- βασθέντες δὲ ἐν πάσῃ μυστικότητι, καταλαμ- βάνουν τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα κρυπτόμενοι εἰς τὰ πανύψηλα καὶ πυκνὰ καλάμια.

Τὰ μέλη τῆς Ρουμανικῆς συμμορίας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ἀγριανθρώπους Μποτασαίους, μετὰ τὴν καταβρόχθισιν ὀβελιῶν, τὴν ἐπακο- λουθήσασαν οἰνοποσίαν καὶ μέχρις ἀηδίας εὐ- ωχίαν των, ἐπιβιβάζονται μεθυσμένοι, τῆς πρὸς τοῦτο λέμβου καὶ ὑπὸ τὸ κατοπτριζόμε- νον εἰς τὰ γλαυκὰ ὕδατα τῆς λίμνης σεληνό- φως, σπεύδουν ἀνύποπτοι ἐκεῖ ὅπου ἐμφωλεύει δι' αὐτοὺς ὁ ἄφευκτος ἀλλὰ τοσοῦτον δίκαιος θάνατος. Ὁθεν, εὐθύς, ὡς ἡ λέμβος, ἡ φέρου- σα τὸ πλῆθος σαπρίας, μοχθηρίας καὶ κακό- τητος ἀνθρώπινον τοῦτο φορτίον, ἐπλησίασεν εἰς τὸ σημεῖον ἀποβιβάσεως ἐδέχθη ὁμοβρον- τίαν πυροβολισμῶν ἀπὸ τοὺς ἐλλοχεύοντας ἐ- κεῖ πατριώτας. Οἱ ἐν τῇ λέμβῳ ρουμανίζον- τες κατελήφθησαν ἐξαπίνης καὶ πρὸς στιγμὴν ἐπανικοβλήθησαν. Ταχέως ὅμως ἀνεθάρρουν καὶ κύψαντες ἐντὸς τῆς λέμβου ἤρχισαν καὶ αὐτοὶ νὰ ἀντιπυροβολῶσι, ἀλλ' ἀναποτελε- σματικῶς.

Οἱ πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας ἥρωες ἐπυρο- βόλουν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, βλέποντες ἐκ τῶν κρυψώνων των τὴ βοήθειά τῆς λαμπρῶς φωτι-

ζούσης σελήνης τοὺς εἰς τὴν λέμβον ἐχθροὺς, ἀλλ' οἱ συμμορίται οὐδένα ἔβλεπον. Ἐκεῖ συν- ἤφθη πραγματικὴ μάχη καὶ ἀντηλλάγησαν ἐ- κατοντάδες πυροβολισμῶν. Ἡ συμμορία ἐξων- τώθη. Ἐφονεύθησαν οἱ ἀρχηγοὶ ἀδελφοὶ Μπο- τασαῖοι καὶ ἐτραυματίσθησαν βαρύτερα εἰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν Τσάτσα καὶ ὁ Μπαλαμού- τσος. Οἱ λοιποὶ ἐν τῇ λέμβῳ πανικόβλητοι ἔ- στρεψαν ταύτην πρὸς τὰ ὀπισθεν καὶ κωπη- λατοῦντες ἐν τάχει ἐπέστρεψαν ἐν ἀξιοδακρύ- τῳ καταστάσει εἰς τὴν Σκάλαν τῆς λίμνης Ἰωαννίνων φέροντες τοὺς δύο Μποτατσαίους νεκροὺς!

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συμπλοκῆς τὸ εἰς Σκάλαν Ἰωαννίνων Τουρκικὸν φυλάκιον ἤκουε μὲν ἀσθενῶς, λόγῳ τῆς ἀποστάσεως, τὴν ὁ- μοβροντίαν τῶν πυροβολισμῶν, ἀλλ' ἠγνόει τὰ τεκταινόμενα. Ὄταν αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαὶ ἔ- λαβον γνῶσιν τῶν διατρεξάντων ἀπὸ τοὺς ἐ- πιζήσαντας, οἱ ὅποιοι ἐκ τοῦ πανικοῦ καὶ τῆς ψυχικῆς των ταραχῆς ἀνεβίβαζον τοὺς ἐνε- δρεύοντας εἰς εἰκοσάδα ὀλόκληρον, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐταράχθησαν καὶ ἔλαβον ἐν σπουδῇ αὐστηρὰ μέτρα. Χωρὶς νὰ ἔχωσιν οὐδὲν ἀπο- δεικτικὸν στοιχεῖον, ἐστράφησαν, μετὰ λύσ- σης καὶ μανίας ἐναντίον ἀνυπόπτων Ἰωαννι- τῶν. Ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑποψία ἢ καταδόσει ἐλε- εινῶν ὑπανθρώπων, ἐχόντων ὡς ἐπάγγελμα τὴν διαβολὴν καὶ συκοφαντίαν, συνελαμβάνον- το ἀθῶοι ἄνθρωποι ἐξυλοκοποῦντο μέχρι λι- ποθυμίας, ἠσθάνοντο τὴν ὀδυνηρὰν δριμύτη- τα τῶν πόνων ἐκ τῶν τοποθετουμένων εἰς τὰς μασχάλας των ζεόντων βραστῶν αὐγῶν, ἐδέχοντο εἰς τὰ ἀκάλυπτα μέρη τοῦ σώματός των κεκαυμένον ἔλαιον, ἵνα μαρτυρήσωσι τοὺς ἐνόχους. Ἀλλ' οὐδὲν κατάρθωσαν. Οἱ σκλη- ρῶς δοκιμαζόμενοι ἦσαν τελείως ξένοι τοῦ λαβόντος χώραν θλιβεροῦ καὶ λίαν διδακτι- κοῦ διὰ τὴν Ρουμανικὴν προπαγάνδαν γεγο- νότος. Τοῦτο ἐγνώριζον μόνον οἱ διοικούντες τὴν Ἡπειρωτικὴν Ἑταιρίαν καὶ οἱ τολμηροὶ ἐκτελεσταί.

(συνεχίζεται)

Λόγῳ πληθώρας ὕλης ἀναβάλλεται ἡ συνέχεια τοῦ ἄρθρου «Ὁ Εὐρωπαϊκὸς χορὸς εἰς τὸ Γανναδιό».

Οἱ Γκογκόροι

Τοῦ κ. ΑΝ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Οἱ ἀνώτεροι κυνηγοὶ καὶ γνῶστες τῶν βουνῶν τῆς Κόνιτσας στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ἦταν οἱ περίφημοι Γκογκοραῖοι, τὰ δυὸ ἀδέρφια, Κώστας καὶ Γιώργης· λεγόταν καὶ Βαγενάδες, γιατί ἐξασκοῦσαν τὴν τέχνη τοῦ βαγενᾶ.

Οἱ πατεράδες καὶ παπούδες των, μαζί μὲ μερικές ἄλλες οἰκογένειες ποὺ φέρουν τὸ ἐπώνυμο Βαγενᾶς μέσα στὴν Κόνιτσα, εἶχαν ἔρθει κατὰ τὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα καταδιωκόμενοι, ἀπὸ τὰ χωριὰ τῆς Σωπικῆς, καὶ κρύφτηκαν κατ' ἀρχὰς στὴ σπηλιὰ τῆς Γκασοῦς κάτω ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Στοιμίου. Ἐκεῖ ἔφτιαναν βαρέλια, μπούταινες, καρδάρια καὶ ντομπόλες, στὴν ἀρχή, καὶ τὰ πουλοῦσαν στὴν Κόνιτσα γιὰ νὰ ζήσουν. Κατόπι σιγὰ - σιγὰ ἤρθαν καὶ ἐγκαταστάθηκαν ἐδῶ.

Ἐνῶ ὁμοῦ οἱ ἀπόγονοι τῶν ἄλλων Βαγενάδων ἄλλαξαν ἐπαγγέλματα, τὰ δυὸ ἀδέρφια Κώστας καὶ Γιώργης ἐξακολοῦθοῦσαν νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ κυνήγι. Μέρα καὶ νύχτα σχεδὸν, βρισκόταν καὶ τριγυροῦσαν στὰ γύρω βουνά. Ἐβγάζαν δαδὶ γιὰ νὰ πουλᾶνε, καὶ δόγκες γιὰ νὰ φτιάνουν κἀδους, βαρέλια, καὶ τὰ ρέστα, καὶ κυνηγοῦσαν τὰ ζαρκάδια, καὶ κυρίως τ' ἀγριόγιδα ποὺ ἀφθονοῦσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἦταν καὶ οἱ δυὸ γεροὶ καὶ σκληραγωγημένοι ἄντρες, καὶ κυρίως ὁ Κώστας ποὺ ἦταν πανύψηλος καὶ εἶχε μιὰ ἀγκαλιὰ μουστάκια, καὶ γνώριζαν τὰ γύρω βουνά μὲ τὴν πιθαμὴ. Δὲν ὑπῆρχε μονοπάτι καὶ στεφάνι ἀπάτητο γι' αὐτούς, ὅπου περνοῦσαν τ' ἀγριόγιδα ἔπρεπε κι' αὐτοὶ νὰ περάσουν. Σκαρφάλωναν στοὺς βράχους σὰν τὰ ἴδια τ' ἀγρίμια, γιατί τὰ νύχια τῶν χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν τους, ἄκοπα καὶ μυτερά, ἦταν σὰν τοῦ σταυραητοῦ, καὶ τὰ δάχτυλά τους καρφωνόνταν παντοῦ κι' ἔσφιγγαν σὰν τανάλιες. Ἀκόμα καὶ τὰ πέλματα τῶν ποδαριῶν τους, ἀπὸ τὴ συνήθεια καὶ τὴν ξυπολησιά, ἦταν σκληρὰ σὰν σόλες καὶ σχισμένα ὅπως τὰ εἰδικὰ ἀπὸ λάστιχο ὀρειβατικὰ παπούτσια τῆς ἐποχῆς μας. Ἐφτιαναν καὶ λιόπες (τσαρούχια) ἀπὸ χλωρὸ γελαδοτόμαρο γιὰ τὰ πόδια τους, ὅπως φοροῦσαν ὅλοι οἱ ἐξωτερικοὶ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ μόνο στὸν ἴσιο δρόμο τὰ χρησιμοποιοῦσαν. Σὰν ἤθελαν νὰ σκαρφαλώσουν στὶς ἀπάτητες πλαγιές τοῦ Ροῖδοβουνιοῦ καὶ νὰ κυνηγήσουν στὸν Κέδρο, στὴν Τζιανάκα καὶ στὴν Τέντζερη, ἢ πέρα στῆς Γκαμήλας καὶ τοῦ Λαζάρου, τοὺς ἀμέτρητους γκρεμούς, τὲς ἔβγαζαν καὶ τὲς περνοῦσαν στὰ σακκούλια τους. Καὶ ἤξεραν, ὅπως εἶπα, ὅλα τὰ κατατόπια καὶ τὰ περάσματα τῶν ἀγριμιῶν, ἦταν καὶ ἄριστοι σκοπευτές, κι' ἔτσι ποτὲ δὲ γύριζαν ἀπὸ τὸ βουνὸ μὲ χέρια ἀδειανά.

Στὴν ἀρχὴ εἶχαν ντουφέκια στερναρένια, (μὲ στουρναρόπετρα). Κατόπι τὰ γύρισαν καὶ τᾶφιασαν σπιρτένια, δηλαδὴ μὲ καψοῦλι, ἀλλὰ εἶχαν πάντοτε μεγάλες ἐπιτυχίες στὸ ρίξιμο. Προπαντὸς δὲ τὸ ντουφέκι τοῦ Κώστα ἢ περίφημη «Ντάντσικα», ποὺ ἡ ὀνομασία της προέρχεται ἀπὸ τὸ Ντάντσικ τῆς Γερμανίας, ἔρριχνε στὸ δαχτυλίδι.

Ὁ Κώστας δὲν τὴν ἀποχωρίζοταν ποτέ. Καὶ ὅταν κάποτε βγήκαν καὶ τοὺς ἔκαναν καρτέρι οἱ ζαπτιέδες κάτω στὴ Γκούβα, τὴν ἔκρυψε σὲ μιὰ βα-

θειά όβίρα μέσα στο ποτάμι, και την άλλη μέρα πρωί - πρωί, βούτηξε και την έβγαλε.

Ήταν τόσο ευθύβολο αυτό το ντουφέκι, που ο Σωτήρης Καρατζήςμοσ το είχε μερακλωθή, και μόλις πέθανε ο Κώστας έτρεξε στην Κώσταινα για να το αγοράση· αλλά τον είχε προλάβει ο Μήτσος Γκόρτσος και το πήρε αυτός.

Και άλλη φορά πάλι έκαναν μπλόκο οι Τούρκοι ζαπτιέδες στην Γκούβα για να πιάσουν τους λαθροκυνηγούς, και άρπαξαν το Νικόλα Παπακώστα το δάσκαλο και του κατέσχεσαν το τσιεφτέ (έμπροσθογεμές δίκανο) και τ'όβγαλαν στη δημοπρασία απ' όπου το ξαναγόρασε πάλι ο ίδιος με τρίτο πρόσωπο: Έπιασαν και άλλους, αλλά τους Γκογκοραίους όμως δεν μπόρεσαν να τους θάλουν στο χέρι. Μόλις είδαν τους Τούρκους, πέταξαν κάτω τα ζαλήκια με το δαδί που ήταν φορτωμένοι, και πήραν τον ανήφορο τρέχοντας σαν ζαρκάδια. Ποῦ να τολμήσουν οι άπειροι ζαπτιέδες να τους ακολουθήσουν. Στη σβελτάδα και στο σκαρφάλωμα που έκαναν στους βράχους, κανένας δεν μπορούσε να τους παραβγή. Ο Λάκιας Βράνιστας και ο Ευριπίδης Ζδράβος, θάδισαν στα ίχνη τους και πήραν τα τερτίπια τους, αλλά δεν κατόρθωσαν να τους φτάσουν.

Και τώρα ένα ανέκδοτο του Κώστα Γγογκόρου. Το διηγηθήκαμε και στις σχετικές με το Γούσια Τσάκα αφηγήσεις μας, αλλά έδω θα το αναπτύξω με κάπως περισσότερες λεπτομέρειες.

Κάποτε ο Κώστας έφερνε ένα φόρτωμα δαδί με τη γαιδούρα του που το είχε παραγγελία να το ξεφορτώση μέσα στο χάνι του Κούσιου, όταν έξαφνα του παρουσιάζεται μπροστά του σαν φάντης μπαστουγι ένας ζαπτιές, κι αρχίζει να του κολάη για κάποιο παληό ένταλμα που χρεωστοῦσε.

—Καρτέρα, του λέει ο Κώστας, να ξεφορτώσω το δαδί, να πάρω παράδες, και κατόπι παίνουμε και πλερώνω τίποτα να λιγοστέψουν.

— Καλά, του αποκρίνεται ο ζαπτιές, θα σε καρτερῶ. Και το πιάνει έξω από τη θύρα του χανιού.

Περιμένει κάμποση ὥρα, αλλά ο Κώστας δεν φαινόταν. Μπαίνει κατόπι μέσα στην αυλή, τηράει απ' έδω, ψάχνει απ' εκεί, τίποτε... Οὔτε ο Κώστας οὔτε το ὑποζύγιό του φαινόταν πουθενά. Και να! έξαφνα τον βλέπει μαζί με τη γαιδουρίτσα του πέρα στο δρόμο στοῦ Σωτηρούλη.

Τί είχε συμβή; 'Απλούστατα' ο Κώστας χεροδύναμος ὅπως ήταν, κατέβασε το τετράποδό του από την ψηλή μάντρα και πήρε δρόμο.

Τρέχει ο ζαπτιές από κοντά του, και πιο πέρα εκεί προς του Ντερβίς 'Ισάτι τον φτάνει, και του ζητάει να γυρίση πίσω να πληρώση.

— Δεν έρχομαι τώρα, δεν έχω παράδες, το δαδί το πήγα για να πληρώσω κάποιο παληό μπόρτζι, του αποκρίνεται ο Γκογκόρος.

Ο ζαπτιές όμως επιμένει να τον πάρη συνοδεία, και ο Κώστας άγριεμένος πιά του δίνει έναν σφάλιαρο που του ήρθε ο ουρανός σφουντίλι. Τον αφήνει μισολιπόθυμον και φεύγει. Τρέχει στο σπήτι του, άρπάζει τη «γτάντσικα», το τσεκουρι του, το μαχαίρι και τραβάει για τα λημέρια του.

Του κάκου έστειλε ο Γιούζμπασης του Τζιαντερμα (Μοίραρχος χωροφυλακής) Νετζήπ Έφέντης άποσπάσματα για να τον συλλάβουν. Στάθηκε αδύνατο να τον ανακαλύψουν.

Έξαφνα, παρουσιάζεται σαν από μηχανής θεός ο περίφημος Γούσιας Τσάκας ο πασβάντης (νυχτοφύλακας) του παζαριού, και ὑπόσχεται πως αυτός θα τον φέρη, αν ο Γιούζμπασης του δώσει ρεγάλο.

Ο Νετζήπ Έφέντης, που ήξερε τί καυχησιάρης ήταν ο Γούσιας, του τάζει δυο λίρες για μπαξίσι αν φέρη το Γκογκόρο στην Κόνιτσα, κι ο Γούσιας ξεκινάει προς αναζήτησή του.

Καί γιά νά μὴν τὰ πολυλογοῦμε, κατορθώνει ὁ Γούσιος νά συναντήσῃ τὸν καταζητούμενο κάπου ἐκεῖ στὰ μέρη τοῦ Ἀμαράντου, καὶ ἀρχίζει νά τὸν παίρῃ μὲ τὰ κόλπα καὶ τὰ λιμά.

— Νά παρουσιαστῆς Κώστα, τοῦ λέει, κι' ἐγὼ πιάνομαι κεφίλης (ἐγ-
γυητής) πὼς δὲν θὰ σοῦ κάμουν τίποτε. Ὁ Γιούζμπασης εἶνα καλὸς δὲν
θὰ σέ πειράξῃ. Τὸ ἴδιο κι' ὁ Κατῆς, εἶναι φίλος μου καὶ θὰ σέ ἀθωώσῃ.

— Ἄν ἦρθες γιὰ φίλος, κάτσε νά σέ φιλέψω, ἔχω καὶ λίγο ἀγριόγιδο
ψημένο νά σοῦ δώκω νά φᾶς. Κι' ἂν ἦρθες γιὰ ὀχτρὸς καὶ προδότης, δίνε
τοῦ γλήγορα καὶ φεύγα, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Κώστας καὶ σουφρώνει ἄγρια τὰ
φρύδια του.

— Μὰ δὲν μὲ κατάλαβες Κώστα, ἐγὼ σοῦ θέλω τὸ καλό σου, τόλμησε
νά συνεχίσῃ ὁ Γούσιος.

— Δὲν ἔχει μὰ καὶ ξεμά, τὸν ἀντίκοψε ὁ ἄλλος, πολλὰ λόγια δὲν θέ-
λω, φύγε γλήγορα. Καὶ μὴ μοῦ κουβαλήσῃς κατὰ δῶθε τίποτε ζαπτιέδες
γιατὶ ἀλοιμονό σου.

Καὶ ὁ πολυλογὰς καὶ καυχησιάρης ὁ Γούσιος ἔφυγε ἄπραχτος σὰν βρε-
γμένος γάτος, καὶ δικαιολογήθηκε στὸ Γιούζμπαση πὼς περπάτησε ὁλόκλη-
ρες ἡμέρες χωρὶς νά μπορέσῃ νά τὸν συναντήσῃ.

Σὰν πέρασαν λίγοι μῆνες ὅμως, ὁ Κώστας ξαναεμφανίστηκε στὴν Κό-
νιτσα. Μὲ κάτι τρυφερὰ κατσίκια ἀπὸ ἀγριόγίδα, μὲ κάτι κρέας ἀπὸ ζαρ-
κάδια, καὶ μὲ ἓνα φόρτωμα δαδὶ ποῦ ἔστειλε πεσκέσι στὸ Νετζήπ Ἐφέντη,
τὸν ἐξευμένισε· καὶ κείνος μετᾴθεσε ἄλλοῦ τὸν χαστουκισμένο ζαπτιέ, καὶ
πέταξε καὶ τὴ δικογραφία στὰ σκουπίδια...

Καὶ ἓνα τελευταῖο ἀκόμα γιὰ τὸν Κώστα. Πρὶν ξεψυχῆσῃ μοῦ μολογοῦ-
σε ὁ Λάκσιος Βράνιστας, γύρεψε μὲ νόημα — ἢ μιλιὰ του εἶχε πιαστῆ — ἀπὸ
τὴ γυναῖκα του νά τοῦ φέρῃ τὸ ντουφέκι. Καὶ ἡ Γκογκόραινα ξεκρέμασε
τὴν περίφημη «ντάντσικα» ἀπὸ τὸ περόνι καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε. Τὴν ἔσφιξε
τότε αὐτὸς στὰ τρεμάμενα ἐξαντλημένα χέρια του, τὴ φίλησε καὶ σέ λίγο ξε-
ψύχησε μ' αὐτὴν στὴν ἀγκαλιά.

Εὐχαριστήριον

Διὰ τὸ πρωτοβουλία τῆς Ἐκκλησιαστι-
κῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κάτω—Κο-
νίτσης Ἀγ. Κωνσταντίνου—Ἐλένης καὶ Ἀ-
γίου Φανουρίου τελεσθὲν 40θήμερον μνημόσυ-
νον τοῦ σεβαστοῦ αὐτῶν Πατρὸς καὶ Πάππου
Νικολάου Τσάκα αἰ οἰκογένειαι Ἰωάν. Βασ-
ιώτη, Δημ. Σαράβα καὶ Ἐμ. Χλιαουτάκη
αἰσθάνονται τὴν ὑποχρέωσιν νά ἐκφράσουν
διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Κόνιτσα» τὰς ἀπείρους
εὐχαριστίας των πρὸς τὸν Σεβασμ)τον Μη-
τροπολίτην Κονίτσης, τὴν Ἐκκλησ)κὴν Ἐπι-
τροπὴν, τοὺς κ.κ. Στρατ)κὸν Διοικητὴν καὶ
Δήμαρχον Κονίτσης, τοὺς ἐκπροσώπους τῶν
λοιπῶν ὀργανώσεων ὡς καὶ πάντας τοὺς πα-
ρευρεθέντας.

Ψήφισμα

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συνδέ-
σμου Κονιτσιωτῶν «Ὁ Ἀῶος», συγκληθὲν ἐκ-
τάκτως ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ἀ-
ναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ

Κωνσταντίνου Ρούση

Πρώην Δημάρχου Κονίτσης καὶ ἐπιλέ-
κτου συμπατριώτου, πολλαπλῶς βοηθήσαν-
τος τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κονίτσης, εὐεργέτου
τῆς Κονίτσης καὶ βασικοῦ συνεργάτου τοῦ
Συνδέσμου, κατόπιν ἐησηγήσεως τοῦ κ. Προ-
έδρου ἀποφασίζει:

1) Νά σταλῆ συλλυπητήριον τηλεγρά-
φημα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐκλιπόντος

2) Νά ἀφιερωθῆ ἡ ἔκδοσις τοῦ συνδέσ-
μου «Μνήμη τῆς Πολιτείας», εἰς μνήμην τοῦ
ἐκλιπόντος.

Ἀθῆναι τῆ 26)6)1968

Ἡ εὐχὴ αὐτῆν
πατρὶδα

Τοῦ μονίμου
ἀνταποκρι-
τοῦ μας

ΑΦΙΞΕΙΣ — ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

Ἀφίχθησαν ἢ ἐπανέκαμψαν, ἐξ Ἀθηνῶν οἱ κ. κ. Νικ. Γιάκας Ἀρχίατρος ἐ.ἀ., Μιχ. Λέντζος (διὰ Χιονιάδες, Δημ. Κιτσαντώνης καὶ Ἰωάν. Δημάρατος (διὰ Βούρμπιανην) ἢ κ. Ἀννούλα Χ. Ζαφειροπούλου, ἐκ Λαρίσης, ὁ κ. Χρ. Παπαμιχαήλ.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ — ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Ὁ κ. Γεώργ. Τζιάλλας ἐγένετο πατὴρ θήλεος τέκνου.

Τὴν 25—68 ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ βάπτισις τῶν διδύμων τέκνων τοῦ κ. Γεωργίου Σουτοπούλου. Τοῦ μὲν ἄρρενος, ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ κ. Ἀ. Τζιώτζης, χαρίσας εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ του, Νικολάκης· τοῦ δὲ θήλεως ἡ ἀδελφὴ Νοσοκόμος δις Τσίντσιρα χαρίσασα εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα Σοφία.

— Ὁμοίως, ὁ κ. Ἐ. Ντούτης ἐγένετο ἀνάδοχος τοῦ υἱοῦ τοῦ κ. Νικήτα Χατζηρούμπη ὀνομάσας αὐτὸν Δημήτριον, καὶ ὁ Ἰωάν. Μηλιώνης ἀνάδοχος τοῦ υἱοῦ τοῦ κ. Χαρ. Δόνου ὀνομάσας αὐτὸν Βασίλειον. Ἐγένετο ἐπίσης ἡ βάπτισις τοῦ υἱοῦ τοῦ κ. Χρ. Δούσμπη διευθυντοῦ τοῦ Γ' Δημοτικοῦ Σχολείου, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν τὸ ὄνομα Ἀριστοτέλης. Καὶ εἰς Λαγκάδαν ἡ δημοδιδασκάλισσα κ. Εὐσταθία Δεβελέγκα ἐγένετο ἀνάδοχος τῆς θυγατρὸς τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος κ. Ἀναστασίου Μανώλη χαρίσας εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα Ἀνθούλα.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ἀπεβίωσαν τὴν 4.6.68 ἡ Ἀφροδίτη χήρα Ν. Ζακοπούλου ἐτῶν 67, τὴν 13.6.67 ὁ Ἀνδρέας Χρ. Μουρελάτος παλιὸς αὐτοκινητιστὴς εἰς ἡλικίαν 77 ἐτῶν, καὶ εἰς Ἰωάννινα τὴν 15.6.68 ὁ ἐκ Βούρμπιανης Βασίλειος Ν. Διδασκάλου ἐτῶν 68. Ἀπεβίωσεν τὴν 25.6.68 ἐξ αὐτοκνητιστικοῦ ἀτυχήματος ὁ πρῶην δήμαρχος Κονίτισης, φαρμακοποιὸς Κων. Ρούσης.

Ὑπὸ τῆς γηραιᾶς καὶ σεβασμίας κυρίας Ἐλένης χήρας Μιχ. Πατέρα ἐδωρήθη πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ἡ γνωστὴ ἐν Ἄνω Κονίτση οἰκία Κέτσορα ἡ ὁποία ἐπισκευαζομένη θὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ στεγασθῇ τὸ ἰδρυθησόμενον ἐν Κονίτση Γηροκομεῖον.

Συνελήφθη εἰς Ἀηδονοχώριον καὶ ἀπεστάλη ἀρμοδίως ὁ Δημήτριος Χ. Βλάχος, διότι ἐπετέθη κατὰ τῆς Ἐλένης συζ. Βασιλείου Ζηκάκη δι' ἀσήμαντον ἀφορμὴν καὶ τὴν ἐτραυμάτισεν διὰ τῆς ποιμενικῆς ράβδου του.

Τὴν 30-5-68 εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Πνευματικῆς Στέγης ἐδόθη ἡ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων ἑορτὴ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων θηλέων Κονίτισης, μὲ πρόγραμμα περιλαμβάνον θρησκευτικὰ ἄσματα καὶ ἀπαγγελίας. Ὁμίλησεν δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Σεβαστιανὸς ἀπευθύνας πατρικὰς συμβουλὰς καὶ νουθεσίας πρὸς τὰς ἀποφοιτούσας, καὶ παρευρέθησαν εἰς τὴν ἑορτὴν πολλοὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν καὶ κάτοικοι τῆς Κονίτισης.

Τὴν 2-6-68 ἐτελέσθη εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Κάτω Κονίτισης πάνδημον τεσσαρακονθήμερον Ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἀποβιωσάσης εἰς Ἀθήνας Ὀλγας Ι. Γούναρη τὸ γένος Μπάκα δωρητριάς τοῦ ἡμίσεως ἐκ τοῦ οἰκοπέδου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνηγέρθη ὁ ὡς ἄνω Ἱερὸς Ναός. Παρευρέθησαν δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω μνημόσυνον καὶ αἱ ἐπισκεφθεῖσαι τὴν Κόνιτσαν μαθήτριάς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου «Ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία».

Τὴν 5-6-7)6)68 ἐλειτούργησεν εἰς Κόνιτσαν σεμινάριον ἐπιμορφώσεως τῶν ἐμποροεπαγγελματιῶν—Βιοτεχνῶν Κονίτισης, ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ κινηματογράφου τοῦ κ. Πηγαδᾶ. Τὴν πρώτην ἡμέραν ὡμίλησε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας ὁ διοικητὴς τῆς Ὑποδιοικήσεως Χωροφυλακῆς Κονίτισης μοίραρχος κ. Γεώργ. Ἀναστασόπουλος ἀναπτύξας πρὸς αὐτοὺς ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις των, καὶ ποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἔναντι τῆς πελατείας των συμπεριφορὰ των.

Δηλαδή, εύγενείς τρόποι, είλικρίνεια, ούχι έξαπάτησις του πελάτου και αίσχροκέρδεια, καθαριότης και καλή ποιότης των πωλουμένων ειδών και ιδίως των τροφίμων και καλή συντήρησις αυτών, και άλλα παρεμφερή.

Την δευτέραν ήμέραν ώμίλησεν ό διοικητής του 'Αστυνομικού Τμήματος Κονίτσης ύπομοίραρχος κ. 'Αθανάσιος Παναγόπουλος, άναπτύξας κυρίως τώ θέμα της καθαριότητος των καταστημάτων και της πόλεως έν γένει ή όποία δυστυχώς δέν εύρίσκεται εις ύψηλήν στάθμην, και τονίσας την ανάγκην δημιουργίας συγχρονισμένων έστιατορίων, καθώς και ξενοδοχείων άφού και τώ ήδη υπάρχον των κληρονόμων Η. Παπαχρηστίδου έθεωρήθη ως άσυγχρόνιστον και άφηρέθη ή άδεια λειτουργίας του έμεινεν δέ ή Κόνιτσα με έναν μοναδικόν... πανδοχείον. «Κατ' αυτών τον τρόπον, ειπεν ό κ. άστυνόμος δέν προάγεται ό Τουρισμός ούτε προσελκύονται οί τουρίσται άλλ' άπομακρύνονται, όπως π.χ. ήλθον μερικοί κατά τώ Πάσχα και δέν εύρον ούτε που να φάγουν ούτε που να πίνουν έναν καφέ διότι τά πάντα ήσαν κατάκλειστα». Περαιτέρω ό κ. Παναγόπουλος έπρότεινεν ώρισμένα μέτρα και προέβη εις την κατάλληλον διαφώτισιν των καταστηματαρχών, ύποδείξας εις αυτούς πως είναι δυνατόν και αι έργασίαι των να προαχθούν, και ή Κόνιτσα να λάβη όψιν καθαράς και συγχρονισμένης κωμοπόλεως, προσελκύουσα λόγω του κλίματός της πολλούς τουρίστας.

Τη τρίτην ήμέραν ώμίλησεν ό άγροτικός ίατρός κ. Γεώργιος 'Αναξαγόρου, άναπτύξας και έρμηνεύσας διαφόρους ύγειονομικάς διατάξεις.

Την 12-6-68 άφίχθησαν εις Κόνιτσαν εκτελούντες την έτησίαν εκπαιδευτικήν εκδρομήν των οί σπουδασταί της Σχολής 'Εθνικής 'Αμύνης άνώτεροι άξιωματικοί των 'Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων 'Ασφαλείας. Έτυχον δέ θερμής ύποδοχής εκ μερους των έρχών της Κονίτσης, και μεταδάντες εις τώ Στρατιωτικόν Νεκροταφείον κατέθεσαν στέφανον.

Την 14-6-68 ενέσκηψεν εις Κόνιτσαν καταρρακτώδης βροχή πρωτοφανούς έντάσεως.

Πρός τον 'Αθλητικόν Σύλλογον «ΠΙΝ-

ΔΟΣ» θα χορηγηθή κρατική ενίσχυσις εκ 50.000 δραχμών.

Την 15-6-68 άφίχθη κινηματογραφικόν συνεργείον του Νάτο και έπρόβαλεν διαφόρους ταινίας μορφωτικού και διαφωτιστικού περιεχομένου εις την Κεντρικήν Πλατείαν. Όμοίως δέ και την 17-6-68.

Ό εκ Φούρκας κ. Θεόδωρος Τόντης, άρτι άφίχθεις εκ Η.Π.Α., διέθεσεν υπέρ έπισκευής και συντηρήσεως του 'Ιεροϋ Ναου της Ιστορικής Μονής Κλαδόρμης του χωρίου του, τώ ποσόν των 30.000 δραχμών.

Κατεδικάσθη εις 7μηνον φυλάκισιν ό Δημήτριος Δερβένης εκ 'Αετόπετρας (ΣΣανοβόν) διότι περιύβρισεν τας αρχάς.

'Ανέλαβεν τώ καθήκοντά του ό νεοδιορισθείς 'Αρχιφύλαξ του 'Αγρονομείου Κονίτσης κ. Μιχαήλ Καραφλιάς καταγόμενος εκ Κλειδωνιάς.

Οί Πρόεδροι και κάτοικοι των Κοινοτήτων Μολίστης, Μοναστηρίου, και Γαναδιού, μάς παρεπονέθησαν διότι τώ χωριά των, μολοντί απέχονται τέσσερα μόνον χιλιόμετρα από τον κεντρικόν άγωγόν, δέν συμπεριελήφθησαν εις τώ πρόγραμμα έξηλεκτρισμού του 1968 προτιμηθέντων άλλων χωρίων πολύ άπομακρυσμένων.

Έρχισεν ή ανακατασκευή του δαπέδου του 'Ιεροϋ Καθεδρικού Ναου του 'Αγίου Νικολάου. 'Αφηρέθησαν αι πλάκες του δαπέδου δια των οποίων θα επιστρωθή τώ προαύλιον, και ό Ναός θα επιστρωθή δια μωσαϊκού έρίφθη ήδη και τώ γκρό μπετόν. Μερικοί όμως εκ των συμπολιτών μας έξέφρασαν την έξης γνώμην την όποιαν από δημοσιογραφικόν καθήκον φέρομεν εις την δημοσιότητα. «'Η παλαιά πλακόστρωσις καθώς και τώ σκαλοπάτια του 'Αγίου δήματος και ώραιας Πύλης (σολέας), μάς ειπον, προσέδιδον αρχαιοπρέπειαν εις τον Ναόν. Τώρα με τώ μωσαϊκό θα φαίνεται ακρωτηριασμένο τώ υπέροχο αυτό έργο της παλαιάς λαϊκής αρχιτεκτονικής». Τον λόγον όμως επ' αυτού έχουν οί ειδικοί και ως εκφράσουν τας γνώμας των.

Παραιτηθέντος ἐκ τῆς Δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἀναλαμβάνοντος ἤδη ἰδιωτικὰς ἐργασίας τοῦ τέως προϊσταμένου τῆς Τ.Υ.Δ.Κ. Κονίτσης κ. Κων)νου Φερούκα, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς ὁ ὑπομηχανικὸς κ. Προύσκας.

Τὴν 22-6-68 ἐτελέσθησαν αἱ Γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις καὶ τῶν τριῶν Δημοτικῶν Σχολείων τῆς Κονίτσης, τὰς ὁποίας παρηκολούθησαν ἐκπρόσωποι τῶν ἀρχῶν καὶ οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν μαθητῶν.

Ἦρχισεν ἡ ἐπίσκευή τῆς ὑπὸ τῆς κας Ἑλένης Μ. Πατέρα δωρηθείσης οἰκίας Κέτσορα ὅπου θὰ στεγασθῆ τὸ ἰδρυθησόμενον Γηροκομεῖον Κονίτσης. Προσέφερεν δὲ διὰ τὴν ἐπίσκευήν αὐτοῦ, κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, οἱ κ.κ. Ἀδελφοὶ Κήτα, Γεράσης, καὶ Ἐνωσις Συνεταιρισμῶν δωρεὰν τὴν ἀπαιτηθησομένην ξυλείαν. Ὁμοίως καὶ οἱ κ.κ. Καλογιάννης—Καξήρας τὴν ἀσβέστην καὶ 40 φύλλα τσίγκου, ὁ κ. Ἀνδρέας Ζαμπάκης ἐκ Πύργου τὰ εἶδη ὑγειῖνης (λεκάνες σωλῆνες κ.λ.π.) διὰ λουτρὰ καὶ ἀφοδευτήρια, ὁ μηχανικὸς—ἐργολάβος κ. Ἰωάν. Σιόντης τὰ τούβλα τῶν διαιρέσεων καὶ 40 σάκκους τσιμέντου, ἡ κα Σιάρα 9 περίπου χιλιάδας δραχμὰς ὁ κ. Μεν. Λαμπρίδης 1000 δραχμὰς, καὶ διάφοροι ἄλλοι ἄλλα ποσά.

Τὴν ἐκμετάλευσιν τῶν ἀτμούχων λουτρῶν Ἀμαράντου—Ἰσβόρου ἀνέλαβε κατὰ τὴν ἐφετεινὴν περίοδον, κατόπιν δημοπρασίας ὁ κ. Ἀνδρέας Μπάσιος ἐκ Κεφαλοβρύσου, ὅστις προβαίνει εἰς τὴν ἐπίσκευήν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν. Ἐφέτος δὲ προβλέπεται νὰ μεταβοῦν πολλοὶ ἀσθενεῖς δεδομένου ὅτι ὑπάρχει καθημερινὴ συγκοινωνία διὰ μικροῦ λεωφορείου μέχρι τῶν λουτρῶν, καὶ ἡ ὁδὸς εἶναι προσιτὴ καὶ εἰς τὰ ἀγοραῖα αὐτοκίνητα (ταξί).

Τὴν 22-6-68 ἐτραυματίσθη ἐκ τῆς ἐκρήξεως καψυλίου παλαιᾶς νάρκης εἰς τὸ χωρίον Ὁξυὰ εἰς τοποθεσίαν «Βυρός» ὁ ποιμὴν Δονάτος Κ. Χαντζάρας ἐκ Καρβοναρίου Σουλίου.

Εἰς δὲ τὸ χωρίον Ἀμαράντος ἡ Ἑλένη Χ. Μπισάκου, ἐδήχθη ὑπὸ τοῦ ὄνου τῆς σοβαρῶς εἰς τὸν καρπὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρός.

Μετετέθη ἐκ τοῦ Δασαρχείου Κονίτσης εἰς τὸ Δασαρχεῖον Ἰωαννίνων ὁ κ. Μάκης Β. Ζήσης.

Ἡ τελευταία ἐκ τῶν ἀνταποκρίσεών μας τοῦ παρόντος τεύχους ἐπέπρωτο νὰ εἶναι θλιβερά. Ἀναγγέλομε μὲ αὐτὴ τὸν θάνατον ἑνὸς ἐκ τῶν καλυτέρων συμπολιτῶν μας τοῦ ἀγαπητοῦ καὶ ἀλησμόνητου Κώστα Ρούση ποῦ ἐφονεύθη εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του τὴν νύκτα τῆς 24ης πρὸς τὴν 25ην Ἰουνίου 1968 παρὰ τὴν θέσιν Ἀμάρι πλησίον τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Γορίτσας συνεπεία ἀνατροπῆς τοῦ αὐτοκινήτου του ἐνῶ μετέβαινε νὰ μεταφέρῃ τὴν σύζυγόν του καὶ φίλους του μετὰ τῶν ὁποίων πρὸ ὀλίγου εἶχε συνδιασκεδάσει εἰς ἐξοχικὸν κέντρον τῶν Καλυβιδῶν (Κλειδωνιάς).

Ἡ κηδεῖα του ἔγινε τὴν ἐπομένη (26-6-68) πάνδημος καὶ συγκινητικὴ.

Τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ἔφαλεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Σεβαστιανὸς μετὰ 5 ἱερέων, καὶ ἀκολούθως ἐξεφώνησεν καὶ ἐπικήδειον ἐξάρας τὰ προτερήματα, τὰς ἀρετάς, καὶ τὰς εὐεργεσίας τοῦ ἐκλιπόντος. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐξεφώνησαν ἐπικηδεῖους καὶ ὁ Δήμαρχος κ. Καρατζῆμος, ὁ κ. Δερδεμέζης ἐκ μέρους τῆς Ε.Η.Μ. (μὴ δυνηθέντος ἕνεκα τῆς συγκινήσεως τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Φρόντζου)· καὶ κατετέθησαν ἐπὶ τοῦ φερέτρου στέφανοι ἐκ μέρους, τῶν ἀνωτέρω, τοῦ Γυμνασίου, τῶν φαρμακοποιῶν Ἰωαννίνων, καὶ πολλῶν Συλλόγων καὶ ἰδρυμάτων τῆς Κονίτσης.

Παρέστησαν δὲ αἱ ἀρχαὶ καὶ ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Κονίτσης, καὶ οἱ πάντες ἐδάκρυσαν συγκεκινημένοι.

Ὁ Δήμος Κονίτσης ἐξέδωσε ψήφισμα συμμετοχῆς εἰς τὸ πένθος ἐπὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Ρούση ὁ ὁποῖος διετέλεσεν Δήμαρχος ἐπὶ πενταετίαν κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ ὑπῆρξε καὶ εὐεργέτης τῆς πόλεως, δωρήσας μετὰ τῆς μητρὸς του οἰκόπεδον ἀξίας ἐνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀρχίζει ἤδη ἡ ἀνέγερσις τοῦ νέου Γυμνασίου Κονίτσης, κατασκευάσας κελιά ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Στομίου, καὶ χορηγήσας κατὰ καιροὺς διάφορα ἄλλα ποσὰ δι' ἀγαθοεργούς καὶ προοδευτικοὺς σκοπούς.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

(Σημ. Οί επιθυμούντες να συμπεριληφθούν εις τόν κατωτέρω κατάλογον παρακαλούνται να άπευθυνθούν εις τήν Διεύθυνσιν του Περιοδικου)

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Νίκος Αργιάννης, Ασκληπιού 7, τηλ. 611. 417
Νικόλ. Καζαμίας, Μπενάκη 24, τηλ. 627-725
Ίωάν. Γ. Λυμπερόπουλος, Αλεξ. Σούτσου 5, τηλ. 613-661.
Ναπολέον Μπάρκης, Ακαδημίας 63, 632-595
Νίκος Πύρρος, Έμμ. Μπενάκη 8 τηλ. 315-130
Πέτρος Φρόντζος, Λυκούργου 14, τηλ. 526-611
Ιω. Αδαμαντίδης, Γ. Σταύρου 6, τηλ. 317-669

ΙΑΤΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Γεώργιος Γάκης, Παθολόγος - Ρευματολόγος, Καρνεάδου 3, τηλ. 719-746
Ευάγγελος Γεωργίου, Παθολόγος, ΚΠόλεως 55, Συν. Παπάγου, τηλ. 651-072
Νικόλ. Γιάκας, Παθολόγος - Καρδιολόγος, Στουρνάρα 49α, τηλ. 634-470, οίκια: 651-498
Παντελής Γιαννούλης, Καρδιολόγος, Ε. Αντωνιάδου 1, τηλ. 815-850
Βασ. Γκατσόπουλος, Καρδιολόγος-Παθολόγος, Κασσαβέτη 7 Κηφισιά, τηλ. 8-012-707
Φώτιος Γουσουήνης, Παθολόγος, Σόλωνος 116, τηλ. 616-563
Νικόλ. Γράβος, Καρδιολόγος, 28ης Οκτωβρίου 242, τηλ. 813-664
Αριστοτέλης Ζακόπουλος, Μαιευτήρ, Βασ. Φρειδερίκης 40, Περιστερί, τηλ. 571-612
Πλάτων Κεχαγιᾶς, Παθολόγος, Διγενή Ακρίτα 15, τηλ. 641-872
Χαρ. Κούσιος Παθολόγος, Πατρ. Ίωακείμ 45, τηλ. 722-507
Μιχ. Μηλίγκος, Παθολόγος, Καρδιολόγος, Σκαλιστήρη 18, τηλ. 874-568
Φώτης Μπαρᾶς, Μαιευτήρ-Γυναικολόγος, Όμήρου 58, τηλ. 623.210
Ανδρέας Μπούζας, όφθαλμίατρος Σκουφᾶ 59 τηλ. 611.172
Ίωάννης Παπαδημούλης, Παθολόγος—Αναισθησιολόγος, Ζήνωνος 21, τηλ. 521-664
Νικόλαος Τράντας, Όφθαλμίατρος—Υφηγητ., Γ' Σεπτεμβρίου 47, τηλ. 812-717
Βασίλειος Χρήστου, Ακτινολόγος, Κανάρη 19, τηλ. 611-391
Χρήστος Χρήστου, Χειρουργός, Λιβίνη 4 (τέρμα Ίπποκράτους), τηλ. 647-765
Τάκης Γούσιος, Ίατρος—Χειρουργός Βασ. Σοφίας 37, τηλ. 716-090
Ζήσης Παπαγεωργίου, Παθολόγος—Καρδιολόγος, Κύπρου 72, τηλ. 845-593
Κώστας Ζέρβας, Παθολόγος—Καρδιολόγος, Αραχώβης 16, τηλ. 630-783

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αρ. Πύρρος, όδός Μπότσαρη
Νικ. Πύρρος » »
Σερ. Φράγκος » Καπλάνη
Κωσ. Φρόντζος » Μπότσαρη
Κωσ. Λαζαρίδης » 28ης Οκτωβρίου 75

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ ΑΘΗΝΩΝ

Μερόπη Αδαμαντίδη, Ρόδου 43, τηλ. 874-702
Ευάγ. Αλεξιάδης Δημοκρίτου 1 τηλ. 613-508
Φούλα Κρέμου Βουκουρεστίου 20, Τηλ. 611.786
Κ. Φλώρος, Χαρ. Τρικούπη 65, Τηλ. 625.177
Π.Ο.Λ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ—ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΑΘΗΝΩΝ κ.λ.π.
Λέανδρος Γεροντάκης, αρχιτέκτων, Βασ. Σοφίας 133, τηλ. 662-893
Πέτρος Μπάκας, πολ. μηχανικός, Βεραντζέρου 22, τηλ. 531-428
Γεώργιος Ράγκας, Πολ. μηχανικός, Σωκράτους 59, τηλ. 520-719
Γκόσιος Όρέστης, πολ. μηχανικός, Πλ. Όμονοίας 9, τηλ. 529-637
Κων)τίνος Τσίλης, πολ. μηχανικός, Αριστείδου 10, τηλ. 234-225
Χρήστος Φλώρος, μηχανολόγος—ήλεκτρολόγος, Γραβιάς 16, τηλ. 623-449
Τεχνικόν Γραφείον Δ. Τσάνου, Σωκράτους 59 τηλ. 520-719
Τεχνικόν Γραφείον, Έπαμ. Παπαχρήστου, μηχανικού, Χαλκοκονδύλη 36, τηλ. 533-821
Τεχνικόν Γραφείον Θ. Μηλίγκου, Ίωνος 5, τηλ. 531 729

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

«Ίωάννινα», Ν. Τσάκας, Βερανζέρου 10, τηλ. 523-204
«Στάνλεϋ» Β. Ρόζος, Δ. Παγώνης και Ε. Τσάνος, Όδυσσέως 1, τηλ. 531-780
ΑΘΗΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΑ
«Νυφικά διάφορα», Βεατρίκη Τσαλαμάνη, Αγ. Μάρκου 10, τηλ. 224-486.

Βιοτεχνία Νεωτερισμών και Εισαγωγαι (Έσώρουχα—Δαντέλλες—Πλεκτά κλπ.), Μίλτος Ζαφείρης Ο.Ε., Αθηναΐδος 3, τηλ. 229-564
«Νεωτερισμοί» Α)φοί Ζαφείρη, Κολοκοτρώνη 34δ, τηλ. 234-070
Κορνίζες — Πίνακες, Χρήστος Ράγκας, Βύσσης 21, τηλ. 314 264
Ραφείον: Φρόντζος Φίλιππος, Λέκκα 3, τηλ. 236-328
Εισαγωγαι: Εΐδη Γυναικεία, Φλώρος Νικόλ., Ευαγγελιστρίας 5, τηλ. 236-927
Λογιστικά Νίκος Βρυζώνης, Έπιδάουρου 21, τηλ. 534-605
Έλαιοχρωματιστής: Ανδρέας Γκόντζος, Φωτομάρα 49, τηλ. 917-892
Ραφείον Νίκος Καρρᾶς, Φειδίου 2, Τηλ. 627-193
Ευθ. Κήττας: Έμπορος ξυλείας όδός Δημοσθένους 69, τηλ. 529-538

ΙΑΤΡΟΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αθαν. Μανέκας, ώτορινολαρυγγολόγος όδός Καραϊσκάκη
Αλ. Πηγαδάς, όδοντίατρος, Γιαλί—Καφενέ Κων Κίγκας. » όδός Σαμο λ
Δημ. Κήττας Παθολόγος 28 Όκτωβρίου 12 Τηλ. 82-52
ΔΙΑΦΟΡΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Κώστας Γέγιος : Έστιατόριον «Ή Κόνιτσα» όδός Καραϊσκάκη 9